

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 4
від «15» серпня 2022 р.

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ ТАНЦЮ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування,
класи народно-сценічного танцю, бального танцю,
класичного танцю, сучасного танцю тощо

Київ
2022

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ ТАНЦЮ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування, класи народно-сценічного танцю, бального танцю, класичного танцю, сучасного танцю тощо. Київ, 2022. 50 с.

Укладачі: **Комаровська О. А.**, завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України; викладач Київської дитячої школи мистецтв імені М. І. Вериківського № 2; доктор педагогічних наук, професор; спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, *координатор групи*;

Корнакова Т. М., викладач, завідувач музично-теоретичного відділу Дитячої школи мистецтв (м. Славутич, Київська обл.), викладач Дитячої школи мистецтв № 6 ім. Г. Л. Жуковського (м. Київ), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Ничкало С. А., науковий співробітник лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, мистецтвознавець.

Рецензенти: **Борисенко Т. В.**, голова циклової комісії хореографічних дисциплін, викладач Академії мистецтв імені Павла Чубинського (м. Київ), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Назар Л. Й., викладач Львівського державного музичного ліцею імені С. Крушельницької, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, доцент кафедри історії музики Львівської національної музичної академії імені М. Лисенка, кандидат мистецтвознавства;

Цебенко І. В., керівник літературно-драматургічної частини Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва, театрознавець.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ЗМІСТУ ТИПОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ.....	7
НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	9
Перший рік. <i>Танець як вид мистецтва.....</i>	9
Другий рік. <i>Зарубіжне танцювальне мистецтво: від витоків до кінця XIX ст.....</i>	13
Третій рік. <i>Зарубіжне танцювальне мистецтво (продовження). Танець та інші музично-сценічні і музичні жанри</i>	20
Четвертий рік. <i>Українське танцювальне мистецтво в європейському просторі: від витоків до сьогодення.....</i>	23
П'ятий рік. <i>Експерименти і новації в мистецтві танцю XX – поч. XXI ст. Україна і світ</i>	30
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36
Додаток 1. Критерії оцінювання результатів навчання.....	40
Додаток 2. Орієнтовний ілюстративний матеріал.....	41

СКОРОЧЕННЯ В ТЕКСТІ ПРОГРАМИ:

- ТМ – танцювальне мистецтво
- ММ – музичне мистецтво
- ОМ – образотворче мистецтво
- МА – мистецтво архітектури

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Історія танцю» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування, класи народно-сценічного танцю, бального танцю, класичного танцю, сучасного танцю тощо (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, визначених відповідною Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування, класи народно-сценічного танцю, бального танцю, класичного танцю, сучасного танцю тощо (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562). У типовій навчальній програмі окреслено *мету* навчання історії танцювального мистецтва; виокремлено *завдання* та способи їхньої реалізації; *нормативний зміст* та *очікувані результати навчання*, які подаються в динаміці за роками; окреслюються особливості *організації освітнього процесу*; форми і засоби поточного та підсумкового *контролю*.

Метою навчальної дисципліни «Історія танцю» є виховання в учнів / учениць *ціннісного ставлення* до мистецтва танцю, усвідомлення ними причинно-наслідкових зв'язків танцювальних явищ із загальноісторичними культурними процесами, формування цілісного художнього світогляду через встановлення у свідомості зв'язків мистецтва танцю з іншими видами мистецтва, зв'язків між різновидами танцювального мистецтва, а також між пізнанням історії танцю з практичним його опануванням.

Завдання типової навчальної програми:

- створити інформаційно-методичне підґрунтя для інтегрального оволодіння учнями / ученицями системою ключових і предметних компетентностей через освоєння історії танцювального мистецтва;
- систематизувати інформативний навчальний матеріал з історії різних видів танцювального мистецтва в логічній послідовності розгортання історико-культурних процесів та в контексті інших видів мистецтва;
- виокремити в танцювальному мистецтві різних епох та художніх стилів домінантні явища для опрацювання з учнями / ученицями;
- визначити доцільні очікувані результати навчання відповідно до можливостей учнів / учениць в їхньому віковому становленні.

Реалізація завдань типової навчальної програми передбачає, що після її опанування учні / учениці:

- володітимуть системними знаннями та вміннями інтерпретувати та оцінювати різні явища танцювального мистецтва, усвідомлюватимуть і обґрунтовуватимуть власне ставлення до них, вільно і переконливо застосовуючи понятійний апарат;
- усвідомлюватимуть і шануватимуть досягнення вітчизняного танцювального мистецтва в багатокультурному світі;
- будуть компетентно орієнтуватися в інформаційному просторі;
- виявлятимуть мотивацію долучатися до сучасних мистецьких процесів, використовуючи набуті знання та уміння.

Педагогічними інструментами досягнення мети і реалізації завдань типової навчальної програми є розвиток в учнів / учениць:
емоційної сфери в єдності з аналітичними вміннями;
мистецької ерудиції та поліхудожнього мислення;
комунікативних здібностей та вмінь критично працювати з медіаджерелами, зокрема в цифровому просторі;
долучення до віртуальної художньої комунікації.

Особливості організації освітнього процесу, форми контролю. Типова навчальна програма розрахована на **п'ять років вивчення** навчальної дисципліни на базовому підрівні з розрахунку *35 навчальних годин* на рік – *1 година* на тиждень (разом – *175 годин* за весь період опанування дисципліни).

Освітній процес здійснюється у формі **навчальних занять та заходів поточного та підсумкового контролю.**

Основною формою організації освітнього процесу є *груповий урок*.

Пізнання історії танцю учнями / ученицями відбувається на підґрунті емоційного проживання ними явищ та їхнього осмислення. Важливо створювати педагогічні умови для цілісного сприймання танцювальних феноменів, що сприяє перетворенню їх на особистісні цінності кожного учня / учениці. Рекомендовано якнайширше залучати учнів / учениць до творчого освоєння інформативного матеріалу через різного типу завдання, які спонукають до пізнавальної активності. Пріоритетними можуть бути такі активності: перегляди творів, що супроводжуються обміном вражень, дискусіями; практичні творчі завдання (пластичні інтонування музичного матеріалу танців, відтворення та імпровізації сюжетів, рухів; виконання «професійних ролей» постановників танцювальних номерів тощо); самостійна або з допомогою викладача пошукова робота і робота з інформацією, зокрема з мережі Інтернет; вербальні презентації та створення цифрових презентацій (слайд-шоу, відео, фоторепортажів тощо) для оприлюднення результатів пошуку; комунікація в групах під час виконання творчих (навчальних) проєктів тощо. Наведений перелік активностей учнів / учениць є орієнтовним; він має на меті допомогти викладачу застосовувати власний методичний досвід, пропонувати варіанти за доцільністю і відповідно до етапу вікового становлення учнів.

Поточний контроль має на меті виявляти динаміку навчальних здобутків учнів / учениць і робить можливим своєчасне коригування темпів і способів індивідуальної траєкторії досягнення результатів відповідно до типової навчальної програми; суттєву роль у мотивації учнів / учениць до вивчення дисципліни відіграє **формувальне оцінювання**, спонукання до самооцінювання. Форми і методи поточного контролю визначаються викладачем (контрольний урок, тест, усне опитування, творча робота тощо). Поточний контроль враховує поурочний, модульний або семестровий алгоритми.

Підсумковий контроль здійснюється за підсумками навчального року (**підсумковий річний контроль**) у формі контрольних заходів – тестів, відео-та / або аудіовікторин, захисту індивідуальних або колективних проєктів тощо.

Наприкінці всього періоду вивчення дисципліни (наприкінці п'ятого року) здійснюється **підсумковий (випускний) контроль**, форма якого також

визначається викладачем (захист творчого проєкту, тест, експрес-опитування, дискусія тощо, комплекс різних контрольних завдань).

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня / учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*додаток 1*).

Змістова структура типової навчальної програми: загальні методичні позиції

Типова навчальна програма містить орієнтовний навчальний зміст, який умовно структуровано за тематичними розділами, що відповідають рокам вивчення дисципліни (тема року).

Для зручності планування освітнього процесу тема кожного року об'єднує чотири підтеми (тематичні кластери), що складають змістові модулі. Кожен тематичний кластер доповнений *художнім матеріалом* для опрацювання учнями / ученицями (*додаток 2*). Художній матеріал складається з переліку творів мистецтва танцю, через сприймання та інтерпретацію яких досягаються очікувані результати; а також із орієнтовного переліку творів інших видів мистецтва (музичного, сценічних, образотворчого, мистецтва архітектури, декоративно-ужиткового, екранних мистецтв, цирку тощо). Із переліку викладач може обирати приклади самостійно або орієнтуватись на нього під час власного добору матеріалу. Ціль ознайомлення учнів / учениць із творами інших видів мистецтва – допомога в усвідомленні мистецтва танцю як невід'ємного складника цілісної палітри мистецтв. Пропонується орієнтовна кількість годин для опанування кожної теми. До кожної підтеми / кластеру визначено *очікувані результати*, яких досягає учень / учениця в процесі засвоєння змісту.

Тема *першого року* вивчення дисципліни – «Танець як вид мистецтва». Зміст тематичного розділу апелює до змісту відповідного модуля дисципліни «Бесіди про мистецтво» (9.1. «Мова танцю та види хореографічного мистецтва» для однопрофільних хореографічних шкіл або груп; 9.4 «Хореографічне мистецтво» для шкіл мистецтв або багатoproфільних груп) і призначений актуалізувати набутий учнями первинний досвід стосовно мистецтва хореографії, зокрема різновидів танцю (народного і народно-сценічного, класичного, бального, сучасного), уявлень про найбільш відомі українські танці й танці народів світу. Зміст тематичного розділу націлює учнів / учениць на поглиблення набутих знань; у ньому розширюється спектр виражальних засобів танцювального мистецтва; мова танцю зіставляється з мовою інших видів мистецтва; розширюється зміст щодо вітчизняного танцювального мистецтва та танців народів світу; введено тематичний підрозділ про балет як різновид музично-театрального мистецтва тощо. Матеріал подається не в хронологічній послідовності, а за змістовими блоками, розкриває особливості різновидів танцювального мистецтва і балету як театрально-сценічного дійства.

Тематичні розділи *другого-третього років* вивчення дисципліни присвячені зарубіжному танцювальному мистецтву від витоків до ХХ ст. Матеріал подається в хронологічній послідовності розгортання історико-культурних процесів і появи художніх стилів; висвітлюються домінантні, етапні явища танцювального мистецтва.

Принциповою позицією типової навчальної програми в *першій-третьій роки* вивчення дисципліни є послідовне апелювання до мистецько-хореографічних явищ України, під час якого в учнів/учениць накопичується емпіричний досвід у сфері вітчизняного танцювального мистецтва, пропедевтично формується уявлення про непересічну роль українського танцювального мистецтва в контексті світового.

Тематику *четвертого року* вивчення дисципліни сконцентровано власне на вітчизняному танцювальному мистецтві від витоків до сьогодення. Навчальний матеріал подається в хронологічній послідовності та зіставленні з танцювальним мистецтвом зарубіжжя; привертається увага до багатоманіття танцювальних традицій регіонів і етносів України.

Тематика *п'ятого року* вивчення дисципліни присвячена стильовому розмаїттю сучасного танцю і балетному театру як складнику світового мистецтва кінця ХХ – початку ХХІ ст. Окрема підтема розкриває сучасні явища танцювального мистецтва України.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ЗМІСТУ ТИПОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

№ модуля / теми	Зміст навчання	
		К-ть годин
	1 РІК ТАНЕЦЬ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА	35
	1 семестр <i>Танець у палітрі мистецтв. Різновиди танцю</i>	16
1	<i>Танець як вид мистецтва</i>	8
1.1.	Художній образ у танцювальному мистецтві	2
1.2.	Танцювальний простір та особливості його використання	1
1.3.	Сценографічне оформлення танцювального образу	1
1.4.	Народний автентичний і народно-сценічний танець	4
2	<i>Історико-побутовий і бальний танець</i>	8
2.1.	Старовинні європейські танці (історико-побутові, придворні, бальні)	4
2.2.	Сучасні бальні танці. Спортивні бальні танці	4
№ модуля / теми	2 семестр <i>Класичний балет. Сучасний танець</i>	19
3	<i>Класичний танець як основа балетного театру</i>	10
3.1.	Балет як різновид музичного театру	5
3.2.	Виразальні засоби і форми класичного балету	5
4	<i>Виразальні можливості сучасного танцювального мистецтва</i>	9
Рік навчання	2 РІК ЗАРУБІЖНЕ ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО: ВІД ВИТОКІВ ДО КІНЦЯ ХІХ СТ.	35
№ модуля / теми	1 семестр <i>Зарубіжне танцювальне мистецтво. Танець від витоків до ХVІІІ ст.</i>	16
1	<i>Танець у первісному суспільстві та стародавніх цивілізаціях</i>	8

1.1.	Витоки танцювального мистецтва	1
1.2.	Танець у стародавніх цивілізаціях	4
1.3.	Танець античності в контексті мистецтв	3
2	<i>Танець від Середньовіччя до епохи Класицизму</i>	8
2.1.	Мистецтво танцю в культурі Середньовіччя і Ренесансу	3
2.2.	«Золота доба» класичного балету (придворний і професійний балет у Франції другої пол. XVII – XVIII ст.	5
№ модуля / теми	2 семестр <i>Доба Романтизму в танцювальному мистецтві (Західна Європа)</i>	19
3	<i>Романтизм в європейському мистецтві</i>	10
3.1.	Етапні явища на шляху до романтичного балету («Марна пересторога»). Балетний театр доби Романтизму	6
3.2.	Романтизм у різних видах мистецтва: суголосність із танцювальним мистецтвом	4
4	<i>Видатні імена та постановки романтичного балету (продовження)</i>	9
4.1.	Творчі портрети виконавців і балетмейстерів XIX ст.	6
4.2.	Сучасні інтерпретації романтичних балетів на українських сценах	3
Рік навчання	3 РІК ЗАРУБІЖНЕ ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО (продовження). ТАНЕЦЬ ТА ІНШІ МУЗИЧНО-СЦЕНІЧНІ І МУЗИЧНІ ЖАНРИ	35
№ модуля / теми	1 семестр <i>Зарубіжне танцювальне мистецтво XIX ст. (Російська імперія)</i>	16
1	<i>Балетний театр у першій пол. XIX ст.</i>	8
1.1.	Танець «до Петіпа». Творчість Ш.-Л. Дідло, Ж.-Ж. Перро	2
1.2.	Постановки А. Сен-Леона в Петербурзі: значення для розвитку танцювального мистецтва	6
2	<i>Балетний театр у другій пол. XIX ст.</i>	8
2.1.	«Доба Петіпа» у балетному театрі кінця XIX ст. Балетний академізм	4
2.2.	Реформаторські новації М. Петіпа	4
№ модуля / теми	2 семестр <i>Танець та інші музично-сценічні й музичні жанри</i>	19
3	<i>Балет у театральні-музичних виставах</i>	10
3.1.	Танцювальні сцени в операх	3
3.2.	Танець в опереті та мюзиклі	3
3.3.	Опера-балет	4
4	<i>Хореографічні інтерпретації симфонічних, вокально-інструментальних творів</i>	9
Рік навчання	4 РІК УКРАЇНСЬКЕ ТАНЦЮВАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРИ: ВІД ВИТОКІВ ДО СЬОГОДЕННЯ	35
№ модуля / теми	1 семестр <i>Український танець: від витоків до народження професійного танцю</i>	16
1	<i>Фольклорні і професійні джерела мистецтва танцю</i>	8
1.1.	Фольклорні джерела українського танцю	3
1.2.	Професійні джерела мистецтва танцю	3
1.3.	Український танець у мистецтві другої пол. XIX – поч. XX ст.	2
2	<i>Український танець як мистецький феномен XX ст.</i>	8
2.1.	Народно-сценічний танець як явище мистецтва XX ст.	3
2.2.	Український танець на світових обрядах: митці української діаспори	2

2.3.	Український балетний театр у першій пол. XX ст. Пошуки хореографічної виразності	3
№ модуля / теми	2 семестр Вітчизняне танцювальне мистецтво другої пол. XX – поч. XXI ст.	19
3	Видатні явища українського танцювального мистецтва другої пол. XX – поч. XXI ст.	10
3.1.	Український балетний театр другої пол. XX – поч. XXI ст.	7
3.2.	Танцювальне мистецтво мого регіону	3
4	Вітчизняний балет і мистецькі процеси країн радянського / пострадянського простору (ознайомлення з балетними постановками)	9
Рік навчання	5 РІК ЕКСПЕРИМЕНТИ І НОВАЦІЇ В МИСТЕЦТВІ ТАНЦЮ XX – ПОЧ. XXI СТ.: УКРАЇНА І СВІТ	35
№ модуля / теми	1 семестр Експерименти і новації в мистецтві танцю поч. XX ст.	16
1	Експериментаторський дух мистецтва танцю першої пол. XX ст.	8
1.1.	Новаторські явища в танцювальному мистецтві першої пол. XX ст.: напрями, постаті, постановки	5
1.2.	Ідея руху та її втілення в різних видах мистецтва	3
2	Видатні постаті балетного театру першої пол. XX ст.	8
2.1.	Балетна антреприза С. Дягілева як художній феномен в Європі поч. XX ст.	3
2.2.	Балети І. Стравінського: балетмейстери, виконавці, художники	3
2.3.	Видатний киянин Серж Лифар: внесок у світовий балет XX ст.	2
№ модуля / теми	2 семестр Експериментаторський дух мистецтва танцю від другої пол. XX ст. до поч. XXI ст.	19
3	Видатні явища в танцювальному мистецтві другої пол. XX – поч. XXI ст.	10
3.1.	Зарубіжні балетні трупи, хореографи і танцівники другої пол. XX – поч. XXI ст.	6
3.2.	Експерименти в українському балетному театрі кінця XX – поч. XXI ст.	4
4	Танець у сучасному житті	9
4.1.	Форми побутування сучасного танцю	4
4.2.	Танцювальний репертуар для дітей та юнацтва в сучасних українських колективах	5
Разом:		175

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік вивчення дисципліни *Танець як вид мистецтва*

Завдання: актуалізація та узагальнення попередньо набутого учнями / ученицями емпіричного досвіду; ознайомлення з різновидами танцю та з елементарними поняттями у сфері танцювального мистецтва; формування

уявлень про танець і балет як синтез мистецтв; розвиток емоційного сприймання творів, формування умінь висловлювати враження.

1 семестр

Танець у палітрі мистецтв. Різновиди танцю

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Танець як вид мистецтва		8	
1.1. Художній образ у танцювальному мистецтві	Танець як синтетичний вид мистецтва. Танець і хореографія. Виразальні засоби танцю. Інтонація музична і пластична. Музика в танцювальному мистецтві. Танцювальність і танцювальні жанри в музиці. Театр танцю.	(2)	1. Висловлює враження від творів танцювального мистецтва різних жанрів. 2. Висловлює враження від сприймання українських народних / народно-сценічних танців, танців народів світу. 3. Називає базові виразальні засоби танцювального мистецтва. 4. Характеризує музику танців (настрій, виразальні засоби, зокрема темп, ритм, мелодику тощо).
1.2. Танцювальний простір та особливості його використання	Театральне приміщення та його облаштування. Найвизначніші театри і театральні споруди світу. Особливості сценічного простору для танцю.	(1)	5. Демонструє варіанти пластичного вираження різних емоцій людини. 6. Описує характерні рухи танців вербально та/або за допомогою показу.
1.3. Сценографічне оформлення танцювального образу	Єдність сценографії і танцю в цілісному художньому образі. Специфіка костюма, зачіски танцівників. Реквізит, що використовується для створення танцювального образу	(1)	7. Описує музичний і пластичний складники танцю (визначає настрій танцю, характерні інтонації в музиці та пластиці тощо). 8. Наводить приклади виразальних засобів різних видів мистецтва.
1.4. Народний автентичний і народно-сценічний танець	Український танець. Танець у народних іграх і обрядових дійствах України. Найвідоміші українські танці, характерні танцювальні рухи. Танці народів світу: назви, сюжети,	(4)	9. Здійснює пошук інформації про театральні споруди світу, зокрема в мережі Інтернет з допомогою викладача або інших осіб. 10. Наводить приклади найвизначніших театральних споруд світу. 11. Називає основні частини театральної споруди (сцена,

	характерні музичні і пластичні інтонації, костюми (на вибір).		глядацька зала, залаштункові приміщення, приміщення для глядачів тощо). 12. Пояснює особливості організації сценічного простору і сценічного костюму для танцювального дійства.
Модуль 2. Історико-побутовий і бальний танець 2.1. Старовинні європейські танці (історико-побутові, придворні, бальні)	Старовинна танцювальна сюїта. Значення терміну. Народна основа історико-побутових танців. Танці: алеманда, куранта, сарабанда, жига (та ін. на вибір). Характерні рухи. Танцювальний етикет. Партнерство в танці. Історичні реконструкції старовинних європейських танців. * Додатково: мода і костюм у старовинних танцях. Танець у сюжетах образотворчого мистецтва. Музика танців і музичні інструменти (на вибір).	8 (4)	1. Висловлює враження від сприймання і пояснює своє ставлення до старовинних бальних танців. 2. Добирає і демонструє можливі рухи (пластичні інтонації) до музичних творів – старовинних танців, пояснює свої дії. 3. Називає танці та вказує на їхнє народне походження. 4. Пояснює , чому змінилися рухи танцю бального (придворного) у порівнянні з його народним прототипом. 5. Описує характерні деталі костюмів, зачісок виконавців старовинних танців. 6. Демонструє окремі ситуації танцювального етикету (з допомогою викладача). 7. Називає танці сучасної європейської і латиноамериканської бальної програми. 8. Висловлює і пояснює своє ставлення до сучасних бальних танців.
2.2. Сучасні бальні танці. Спортивні бальні танці	Європейська програма бального танцю. Вальс (різновиди). Фокстрот. Квікстеп. Чарльстон. Танго. Латиноамериканські бальні танці. Самба, ча-ча-ча, румба, пасодобль, джайв. Музика танців. Характерні музичні інструменти. Костюм танцівників. Бразильський карнавал. Сальса, мамба, меренга, бачата, аргентинське танго тощо.	(4)	
Разом за 1 семестр:		16	

2 семестр
Класичний балет. Сучасний танець

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 3. Класичний танець як основа балетного театру</p> <p><i>3.1. Балет як різновид музичного театру</i></p> <p><i>3.2. Виразальні засоби і форми класичного балету</i></p>	<p><i>Синтез мистецтв у балетній виставі.</i> Творці балетної вистави (професії в балеті). Культура глядача.</p> <p><i>Хореографія як основа класичного балету.</i> Хореографічна лексика і хореографічний текст. Терміни класичного танцю, їхнє походження. Лексика класичного танцю. Основні музично-танцювальні форми класичного балету. Танець і пантоміма. Характерний танець.</p> <p><i>*Додатково:</i> «Іграшкові» сюжети на балетній сцені.</p>	<p style="text-align: center;">10</p> <p style="text-align: center;">(5)</p> <p style="text-align: center;">(5)</p>	<p>1. Пояснює різницю понять «балет» і «танець».</p> <p>2. Називає види мистецтва – складові синтезу балетної вистави.</p> <p>3. Називає професії творців балетної вистави.</p> <p>4. Наводить приклади балетних вистав, які були переглянуті, називає композиторів, постановників та виконавців.</p> <p>5. Висловлює враження від сприймання із застосуванням опанованої термінології.</p> <p>6. Описує вербально або демонструє в обраній спосіб основні рухи класичного танцю, розрізняє їх у балетних виставах (фрагментах).</p> <p>7. Пояснює виразальні особливості хореографічної лексики в постановках, які запропоновані для сприймання.</p> <p>8. Розуміє термін «пантоміма» та наводить приклади з переглянутих вистав.</p> <p>9. Характеризує вимоги до поведінки глядачів у театрі.</p>
<p>Модуль 4. Виразальні можливості сучасного танцювального мистецтва</p>	<p><i>Поняття «сучасний танець». Різновиди і стилі сучасного танцю</i></p> <p>Танець модерн. Джаз-модерн та його різновиди. Контемпорарі-денс. Імпровізаційність у танці.</p> <p><i>Сучасний танець як форма самовираження</i></p>	<p style="text-align: center;">9</p>	<p>1. Орієнтується в назвах сучасного танцювального мистецтва.</p> <p>2. Називає характерні ознаки танцювальних явищ.</p> <p>3. Висловлює ставлення до різновидів сучасного танцю.</p> <p>4. Висловлює думку стосовно «сучасності» у танцювальному мистецтві.</p>

	<p>Стиль диско та його різновиди. Шафл (Hard dance), степ, його регіональні різновиди. Гоу-гоу (стильове різноманіття). «Вуличні танці»: хіп-хоп культура; брейк-данс (брейкінг, бі-боїнг), крамп, локінг, попсінг, рейв, фанк, хаус та ін. Аеробіка, її зв'язок із сучасними стилями танцю.</p> <p><i>*Додатково:</i> Танцювальні шоу; танець на естраді, у цирковому мистецтві. Культура оформлення танцю (звуковий і світловий дизайн, костюм тощо).</p>	<p>5. Характеризує місце сучасної танцювальної лексики у своєму житті.</p>
Разом за 2 семестр:		19
Разом за рік:		35

За підсумками **першого року** навчання учень / учениця досягає таких **результатів:**

- називає різновиди танцювального мистецтва і танці, які до них належать, описує характерні особливості;
- наводить приклади українських народних танців і танців інших народів;
- орієнтується в поняттях «танець», «балет», «пантоміма», «характерний танець», «хореографічна лексика»;
- називає види мистецтва – складові синтезу балетної вистави;
- вирізняє професії, необхідні для постановки балетної вистави;
- описує облаштування театральної споруди;
- визначає настрій танцю, описує характерні музичні і пластичні інтонації;
- висловлює елементарні враження від танців і вистав.

Другий рік вивчення дисципліни

Зарубіжне танцювальне мистецтво: від витоків до кінця XIX ст.

Завдання: ознайомлення з визначними явищами зарубіжного (країн Сходу, Африки та Західної Європи) танцювального мистецтва різних епох і стилів від витоків до кінця XIX ст.; збагачення досвіду цілісного емоційного сприймання танців та балетних вистав як синтезу мистецтв; формування інтерпретаційно-аналітичних умінь.

1 семестр

Зарубіжне танцювальне мистецтво. Танець від витоків до XVIII ст.

Навчальні Модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 1. Танець у первісному суспільстві та стародавніх цивілізаціях</p> <p><i>1.1. Витоки танцювального мистецтва</i></p> <p><i>1.2. Танець у стародавніх цивілізаціях</i></p>	<p><i>Рухово-пластичний складник</i> обрядів та магічних дійств первісного суспільства.</p> <p><i>Танці народів</i> Африки: злиття ритму і руху; масовий характер танців; танець як засіб спілкування; ритуальний зміст танців народів Африки. Характерні рухи і майстерність танцівників. Маски та атрибути африканських танців. Музичні інструменти, які супроводжують танці.</p> <p><i>Танець у культурі Стародавнього Єгипту:</i> танцювальний ритуал у священних культах; підготовка професійних храмових танцівників і танцівниць; різновиди танців; музичний супровід танців. Костюм давньоєгипетських танцівників. Давньоєгипетські боги – покровителі танців, музики та розваг.</p> <p><i>Мистецтво танцю в Індії:</i> синтез музики, рухів, поезії як характерна ознака; символіка жестів (мудри); стилі індійського традиційного танцю.</p>	<p style="text-align: center;">8</p> <p style="text-align: center;">(1)</p> <p style="text-align: center;">(4)</p>	<p><i>1. Описує</i> рухово-пластичний складник обрядів / магічних дійств як прообраз танцювального мистецтва.</p> <p><i>2. Висловлює враження</i> від танців країн Африки, Стародавнього Єгипту, Індії, Далекого Сходу.</p> <p><i>3. Характеризує</i> виразність танцювальних елементів та музики танців.</p> <p><i>4. Розрізняє</i> національні елементи в костюмах танцівників.</p> <p><i>5. Називає</i> різновиди танців античної Греції та Риму.</p> <p><i>6. Розповідає</i> про танець в античних виставах.</p> <p><i>7. Описує</i> облаштування сценічного простору античних театральних споруд.</p> <p><i>8. Висловлює думку</i> стосовно акторської пластики, міміки, сценічного мовлення, музики, сценографії в античних виставах.</p>

<p>1.3. Танець античності в контексті мистецтв</p>	<p>Мистецтво храмових танцівниць Індії.</p> <p>Танець у мистецтві країн Далекого Сходу: театралізований характер японських танців; мистецтво танцю «ніхон-буйо»; танці Кабукі; танці Но. Атрибути японських танців (віяла, парасолі, маски та ін.). Одяг танцівників (кімоно).</p> <p>Символічний зміст китайських танців. Танець Дракона. Танець Лева та ін. Танець у театрі. Китайська опера. Зв'язок танцю і бойових мистецтв. Китайські ієрогліфи, що означають «танець».</p> <p><i>*Додатково</i> (пошукова робота учнів – на вибір): традиційні танці в культурі інших країн Далекого Сходу.</p> <p>Танець в античній Греції. Різновиди танцю в античній Греції: ритуальні танці, військові та гімнастичні танці, побутові танці, сценічні танці. Танці священні, присвячені богам античної міфології. Античні музи. Терпсихора. Танець в античних виставах. Акторська майстерність і пластика актора античних вистав. Сценічний простір. Танець у видовищах давнього Риму.</p>	<p>(3)</p>	
<p>Модуль 2. Танець від Середньовіччя до епохи Класицизму</p> <p>2.1. Мистецтво танцю в</p>	<p>Танці селянські, міщанські, придворні.</p>	<p>8</p> <p>(3)</p>	<p>1. Називає танці, які є частинами старовинної придворної танцювальної сюїти.</p> <p>2. Демонструє з допомогою викладача особливості реверансів.</p>

<p>культури Середньовіччя і Ренесансу</p>	<p>Танці хороводні й парні. Лицарська культура і розвиток парних танців. Символіка і культура жестів у танці. Атрибути танцю. Танцювальна сюїта доби Середньовіччя та Ренесансу. Танці: (басданси, бранлі, вольта, романеска, фарандола, павана, сарабанда, алеманда, гальярда, куранта та ін.). Манера виконання. Етикет. Мода і костюм танцівників.</p> <p>Театралізовані придворні видовища. «Балет польських послів» (1573), балет «Комедійний балет Королеви, або «Цирцея та її німфи» (1581) (оглядово).</p> <p>*Додатково: Танцювальна майстерність акторів комедії дель арте.</p>		<p>3. Описує танці (рухи, пластику тіла, темпові і ритмічні музичні особливості тощо); за бажанням демонструє рухи у власному показі.</p> <p>4. Пояснює терміни «історико-побутові» і «придворні» танці, їхній зв'язок із народною танцювальною культурою.</p> <p>5. Називає імена і пояснює внесок видатних діячів балетного театру в історію танцювального мистецтва.</p>
<p>2.2 .«Золота доба» класичного балету (придворний і професійний балет у Франції другої пол. XVII-XVIII ст.)</p>	<p>Танець у Франції XVII – XVIII ст. як утілення стилю Класицизм. Придворний етикет. Реверанс. Уклін. Відмінності реверансів дами і кавалера. Танці: менует, гавот, жига, ригодон (та ін. на вибір): походження, характерні рухи, манера виконання. Аксесуари танців (капелюх, шлейф, віяло, плащ, зброя тощо). Сучасні реконструкції старовинних танців, зокрема в Україні.</p> <p>Королівська академія танцю. Творчість Ж.-Б. Люллі, П. Бошана, Ж.-Б. Мольєра.</p>	<p>(5)</p>	

	<p>Ж.-Ж. Новерр – реформатор балетного театру XVIII ст. Створення балетної термінології. Техніка жіночого і чоловічого танцю. Роль музики в танцювальних дійствах.</p> <p>*Додатково: пошукова робота учнів (на вибір). Видатні особистості в мистецтві танцю країн Західної Європи (Дж. Вівер, Ф. Гільфердінг, Г. Анджоліні, С. Вігано, Ш.- Л. Дідло – хореографи; М. Камарго, М. Салле, Г. Вестріс, О. Вестріс – виконавці; Ж.-Б. Люллі – композитор; бароко і класицизм у різних видах мистецтва (оглядово, приклади на вибір). «Марлезонський балет».</p> <p>Пошукова робота учнів: Приклади художніх стилів: романського, готики, бароко і класицизм у творах різних видів мистецтва.</p>		
Разом за 1 семестр:		16	

2 семестр

Доба Романтизму в хореографії (Західна Європа)

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати Навчання
<p>Модуль 3. Романтизм в європейському мистецтві танцю</p> <p>3.1. Етапні явища на шляху до романтичного балету («Марна пересторога»). Балетний</p>	<p>Ж. Доберваль – творець балетної комедії («Марна пересторога»).</p> <p>Особливості музичного матеріалу (композитори Л.-Ф. Герольд і П. Гертель). Персонажі – сучасники тогочасного глядача.</p>	<p>10</p> <p>(6)</p>	<p>1. Цілісно охоплює увагою балетну виставу під час перегляду.</p> <p>2. Аналізує балетні вистави, встановлює зв'язок складових балетного синтезу.</p> <p>3. Описує танцювальну техніку і лексику балетів, притаманну добі Романтизму.</p> <p>4. Наводить приклади романтизму у творах різних видів мистецтва, зокрема</p>

<p><i>театр доби Романтизму</i></p> <p>3.2. Романтизм у різних видах мистецтва: суголосність із танцювальним мистецтвом</p>	<p>Художні образи романтичного балету. Мрії та реальність у сприйнятті життя романтиками (теми, типові сюжети за літературними творами). Розвиток танцювальної техніки й лексики. Музична драматургія балетів. Балетна пачка. Пуанти.</p> <p>Визначні балети та їхні твори.</p> <p>«Сильфіда» Ф. Тальоні (муз. Ж. Шнейцхоффера) – перший романтичний балет. «Жізель» А. Адана, хореогр. Ж.-Ж. Перро, Ж. Кораллі – вершина романтичного балету. Постановки на українських сценах.</p> <p>Романтизм у живопису, ландшафтній архітектурі. Музичні твори композиторів-романтиків (на вибір). Танцювальні жанри в музиці композиторів-романтиків. Зв'язок живопису і ландшафтної архітектури та сценографії балетів. Літературні сюжети романтиків.</p>	<p>(4)</p>	<p>в музиці, живописі, ландшафтній архітектурі.</p> <p>5. Висловлює враження від сприймання творів.</p> <p>6. Називає музичні твори з танцювальною основою.</p> <p>7. Називає видатних балетмейстерів та їхні постановки</p> <p>8. Стисло переповідає сюжети балетних вистав, описує характерні риси головних героїв.</p>
<p>Модуль 4. Видатні імена та постановки романтичного балету (продовження)</p> <p>4.1. Творчі портрети виконавців і балетмейстерів XIX ст.</p>	<p>Сценічні образи, створені Марією Тальоні, Карлоттою Грізі, Люсіль Гран, Фанні Черріто, Фанні Ельслер, Артуром Сен-Леоном та ін. Жуль-Жозеф Перро – танцівник і балетмейстер.</p>	<p>9</p> <p>(6)</p>	<p>1. Цілісно охоплює увагою виставу під час сприймання, називає ключові драматургічні моменти.</p> <p>2. Упізнає балети за відеозаписом.</p> <p>3. Висловлює враження від сприймання вистав усно або письмово.</p> <p>4. Називає авторів музики, хореографії, виконавців вистави, яку сприймає.</p>

<p>4.2. Сучасні інтерпретації романтичних балетів на українських сценах</p>	<p>А. Бурнонвіль і його «школа». Балети: «Па де катр» на муз. Ц. Пуні (образи «танцівниць»); Ц. Пуні. «Есмеральда» (реалістичність образів). «Корсар» (музична основа балету; А. Адан, Ц. Пуні; сюжет; розвиток техніки, сценографії). Балет «Метелик» М. Тальоні на музику Ж. Оффенбаха, Балет А. Бурнонвіля «Фестиваль квітів у Дженцано» на муз. Е. Хельстеда, Х.-С. Пауллі. Постановка «Сильфіди» А. Бурнонвіля на муз. Х. Левенсхольда (відмінності від постановки Ф. Тальоні).</p> <p>Романтичні балети в репертуарі українських театрів (пошукова робота учнів / учениць): хореографічні редакції, видатні виконавці, особливості сценографії тощо.</p>	<p>(3)</p>	<p>5. Пояснює зв'язок між музикою та хореографічним текстом, сценографією у створенні образу.</p> <p>6. Формулює думку щодо майстерності виконавців.</p> <p>7. Доцільно застосовує балетну термінологію.</p> <p>8. Називає вистави та виконавців у репертуарі вітчизняних театрів, які вплинули на враження.</p> <p>9. Описує постановки та акторські роботи танцівників.</p>
Разом за 2 семестр:		19	
Разом за рік:		35	

За підсумками **другого року** навчання учень / учениця досягає таких **результатів:**

- пояснює роль рухово-пластичного складника стародавніх обрядових дійств;
- наводить приклади танців у стародавніх цивілізаціях і культурах та пояснює їхні особливості (Африка, Єгипет, Індія, країни Далекого Сходу, Античність);
- визначає національну приналежність історико-побутових та придворних танців описує їхні характерні особливості;
- розуміє роль визначних особистостей у створенні балетного театру;
- називає і характеризує хореографічну лексику, техніку, музику визначних постановок («Марна пересторога», «Сильфіда», «Жізель», «Есмеральда», «Корсар», «Па де катр»);
- пояснює роль композитора і балетмейстера в балетах XVIII – XIX ст.;

– описує вистави, які сприймає, визначаючи роль складових балетної постановки в досягненні художньої цілісності; характеризує майстерність виконавців;

– впізнає фрагменти вистав за відеозаписом;

– висловлює враження та пояснює власне ставлення до творів, які сприймає, з використанням опанованої термінології.

Третій рік вивчення дисципліни

Зарубіжне танцювальне мистецтво (продовження).

Танець та інші музично-сценічні і музичні жанри

Завдання: ознайомлення з явищами танцювального мистецтва Східної Європи XIX ст.; формування уявлень про жанр опери-балету, драматургічну роль танцювальних сцен в операх, оперетах та про виражальні можливості балетних інтерпретацій музичних творів різних жанрів; збагачення досвіду цілісного емоційного сприймання танців та балетних вистав як синтезу мистецтв; удосконалення інтерпретаційно-аналітичних умінь у процесі висловлювання думок про танцювальне мистецтво та пояснень власного ставлення; актуалізація зв'язків танцювального та образотворчого мистецтва (передача динаміки руху); наповнення термінологічного тезаурусу.

1 семестр

Зарубіжне танцювальне мистецтво XIX ст. (Російська імперія)

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Балетний театр у першій пол. XIX ст. 1.1. Танець «до Петіпа». Творчість Ш.-Л. Дідло, Ж.-Ж. Перро	Вплив Ш.-Л. Дідло, Ж.-Ж. Перро на становлення балетної школи. Роль балетмейстерської і педагогічної творчості Ш.-Л. Дідло, Ж.-Ж. Перро в розвитку виконавського мистецтва і танцювальної техніки; змістовність балетів.	8 (2)	1. Називає імена митців, які вплинули на становлення мистецтва танцю в Російській імперії. 2. Сприймає балетні вистави цілісно, зокрема, характеризує зв'язок музики, хореографічного рішення, танцювальну техніку (балети «Горбоконики», «Коппелія»). 3. Висловлює враження від сприймання балетних вистав.
1.2. Постановки А. Сен-Леона в Петербурзі: значення для розвитку танцювального мистецтва	Роль А. Сен-Леона в розвитку віртуозного танцю. Балети А. Сен-Леона «Маркітантка», «Горбоконики», «Коппелія»: музична основа, сюжети; віртуозність танцювальної техніки; розважальність як характерна риса постановок А. Сен-Леона.	(6)	4. Презентує інформацію про сучасні постановки балетів, зокрема в репертуарі українських театрів.

<p>Модуль 2. Балетний театр у другій пол. ХІХ ст.</p> <p>2.1. «Доба Петіпа» у балетному театрі кінця ХІХ ст. Балетний академізм</p> <p>2.2. Реформаторські новації М. Петіпа</p>	<p>М. Петіпа – творець балетного академізму. Сутність поняття «балетний академізм». Класичний танець, його сценічні форми. Основні пози і рухи класичного танцю (актуалізація досвіду). Балети М. Петіпа: «Дочка фараона»; «Дон-Кіхот»; «Баядерка»; гран па з балету «Пахіта».</p> <p>«Злиття» музики і хореографії в драматургії балетів. Поняття симфонізації в балеті. Лейтмотив у танцювальній лексичі. Балет П. Чайковського-М. Петіпа «Спляча красуня» (або ін. на вибір). Вплив спадщини М. Петіпа на світовий балетний театр.</p> <p>*Додатково: «Арлекінада» (муз. Р. Дріго) – балетне втілення жанру італійської комедії дель арте. Е. Чеккетті – танцівник і педагог. Методика Чеккетті.</p> <p>Танцювальні сюжети в образотворчому мистецтві: виражальні засоби живопису, скульптури, графіки в передачі пластики тіла танцівників. Динаміка танцювальних рухів у живопису, графіці, скульптурі.</p>	<p>8</p> <p>(4)</p> <p>(4)</p>	<p>1. Розкриває значення творчості М. Петіпа для світового балетного мистецтва.</p> <p>2. Пояснює значення поняття «балетний академізм».</p> <p>3. Називає основні пози і па класичного танцю, форми класичного балету.</p> <p>4. Цілісно сприймає вистави, виокремлює ключові моменти драматургії; характеризує постановки з позиції хореографічної лексики, зв'язку хореографії і музичної драматургії.</p> <p>5. Впізнає балети за відеозаписом.</p> <p>6. Аналізує вистави з погляду синтезу мистецтв, пояснює роль сценографії в цілісному образі вистави.</p> <p>7. Розкриває сутність новаторства балету Петіпа-Чайковського «Спляча красуня».</p> <p>8. Характеризує майстерність виконавців. Виявляє готовність до дискусії.</p> <p>9. Наводить приклади творчості митців та творів різних видів мистецтва ХІХ ст.</p>
<p>Разом за 1 семестр:</p>		<p>16</p>	

2 семестр

Танець та інші музично-сценічні й музичні жанри

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 3. Балет у театральних музичних виставах</p> <p>3.1. Танцювальні сцени в операх</p> <p>3.2. Танець в опереті та мюзиклі</p> <p>3.3. Опера-балет</p>	<p><i>Танець як складова сценічної дії в оперних постановках:</i> на прикладі опер К.-В. Глюка, Ш. Гуно, Дж. Верді, А. Понк'єлі та ін. (на вибір).</p> <p><i>Роль танцювального мистецтва в оперетах і мюзиклах.</i> Вальс і «вальсові» оперети Й. Штрауса (сина). Оперети Ж. Оффенбаха. Майстерність артиста оперети.</p> <p>Театри оперети та їхній репертуар в Україні. Найвидатніші творці оперети. Мюзикл: спільне і відмінне від оперети. Мюзикли Е. Л. Веббера. Танцювальна складова мюзиклів. «Кішки».</p> <p><i>*Додатково:</i> мюзикли на українських сценах.</p> <p><i>Жанр опери-балету.</i> Особливості виражальних засобів і вимоги до постановок (на прикладі: Ж.-Ф. Рамо «Галантні Індії»; М. Равель «Дитя і чари»). Опера-балет в українському музичному театрі (В. Губаренко «Вій»).</p> <p><i>*Додатково:</i> хореографічна інтерпретація Піни Бауш опери К.-В. Глюка «Орфей та Еврідіка».</p>	<p style="text-align: center;">10</p> <p style="text-align: center;">(3)</p> <p style="text-align: center;">(3)</p> <p style="text-align: center;">(4)</p>	<p>1. Наводить приклади танців і танцювальних сцен в оперних виставах.</p> <p>2. Називає оперети та їх авторів. Характеризує мистецтво танцівників в опереті.</p> <p>3. Наводить приклади опер-балетів, називає авторів.</p> <p>4. Висловлює думку стосовно поєднання рис опери і балету в єдиному цілому.</p> <p>5. Висловлює думку про виконавську майстерність танцівників.</p>

Модуль 4. Хореографічні інтерпретації симфонічних, вокально- інструменталь- них творів	<i>Симфонічна музика як основа хореографічного образу.</i> Балети і танцювальні номери на музику Й. С. Баха, Т. Альбіноні В. А. Моцарта, Г. Форе, І. Стравінського та ін. (на вибір). Хореографічні інтерпретації сценічної кантати К. Орфа «Карміна Бурана». Роль сценографії в хореографічних інтерпретаціях музики. *Додатково: анімаційні інтерпретації музичних творів (візуалізація музичних образів; паралелі зі сценічними хореографіч- ними втіленнями).	9	1. Висловлює враження від сприймання симфонічних творів, які запропоновані для сприймання. 2. Характеризує хореографічне рішення музики. 3. Висловлює свою думку про майстерність танцівників.
<i>Разом за 2 семестр:</i>		19	
<i>Разом за рік:</i>		35	

За підсумками **третього року** навчання учень / учениця досягає таких **результатів:**

- визначає роль видатних особистостей у становленні танцювального мистецтва періоду, що вивчається;
- характеризує балети, які вивчаються, аналізує хореографічну складову, значення інших складників синтезу у створенні образу;
- пояснює значення реформи Петіпа для історії балетного театру;
- розкриває сутність поняття «балетний академізм»;
- обґрунтовує своє ставлення до творів, які були запропоновані для сприймання;
- порівнює сучасні постановки на сценах різних театрів та виконавські особливості.

Четвертий рік вивчення дисципліни

Українське танцювальне мистецтво в європейському просторі: від витоків до сьогодення

Завдання: ознайомлення з етапними явищами українського танцювального мистецтва від витоків до виникнення професійних колективів і національного репертуару; розуміння значущості вітчизняного надбання у світовій танцювальній скарбниці; збагачення досвіду цілісного сприймання танцювальних явищ; удосконалення оцінювальної діяльності та комунікативних умінь; подальше наповнення термінологічного тезаурусу.

1 семестр

Український танець: від витоків до народження професійного танцю

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 1. Фольклорні і професійні джерела мистецтва танцю.</p> <p><i>1.1. Фольклорні джерела українського танцю</i></p> <p><i>1.2. Професійні джерела мистецтва танцю</i></p>	<p><i>Танець в календарно-обрядових діях та іграх.</i> Панорама українських народних танців (назви, характерні рухи, музична основа).</p> <p><i>Танці регіонів та етносів України. Танці мого регіону.</i> Використання атрибутів у танцях. Використання в постановках танців елементів народного костюму.</p> <p><i>*Додатково:</i> музичний інструментарій (українські народні інструменти). Розмаїття декоративно-ужиткового мистецтва. Український танець в образотворчому і декоративно-ужитковому мистецтві.</p> <p><i>Скоморохи – перші професійні танцівники, музиканти, актори.</i> Синтетичність мистецтва скоморохів. Фреска «Скоморохи» у Софійському соборі в Києві як джерело пізнання мистецтва скоморохів.</p> <p><i>Танець у вертепі та виставах шкільної</i></p>	<p style="text-align: center;">8</p> <p style="text-align: center;">(3)</p> <p style="text-align: center;">(3)</p>	<p><i>1. Наводить приклади і пояснює синтетичний характер обрядових дійств та ігор.</i></p> <p><i>2. Називає українські народні танці, описує типові рухи, характеризує музику.</i></p> <p><i>3. Висловлює думку стосовно значення мистецтва скоморохів для становлення різних видів мистецтва.</i></p> <p><i>4. Пояснює місце танців у виставах шкільної драми та вертепу.</i></p> <p><i>5. Характеризує сюжети, персонажів, сценографію вистав вертепу і шкільної драми.</i></p> <p><i>6. Пояснює сутність поняття «Театр корифеїв», називає його найвидатніших діячів.</i></p>

<p>1.3. Український танець у мистецтві другої пол. XIX – поч. XX ст.</p>	<p>драми (сюжети, персонажі, музичний складник). Становлення сценографії в шкільному театрі.</p> <p>*Додатково: український танець в європейському середовищі.</p> <p>Танець у кріпацькому та аматорському театрі XVIII – XIX ст. Репертуар. Універсальність освіти акторів (танцівників).</p> <p>Танець у драматичних і музично-драматичних виставах.</p> <p>Народження професійного театру в Україні. Акторська гра. Акторський талант М. Щепкіна: початок театральної реформи у співтворчості з І. Котляревським. Сценічна хореографія у виставах «театру корифеїв».</p> <p>Танець і рух у театрі Леся Курбаса. Співтворчість із Б. Ніжинською. Український танець як драматургічний засіб психологізації образу персонажа.</p> <p>*Додатково: визначні явища в музичному, музично-театральному (оперному), образотворчому мистецтві, архітектурі тощо.</p> <p>М. Лисенко: композиторська, етнографічна, просвітницька діяльність. Історія створення і репертуар Київської, Харківської, Львівської, Одеської опер.</p>	<p>(2)</p>	
---	--	------------	--

<p>Модуль 2. Український танець як мистецький феномен ХХ ст.</p> <p>2.1. Народносценічний танець як явище мистецтва ХХ ст.</p>	<p>Сценічні інтерпретації народного танцю. Картина «Козак» в опері М. Аркаса «Катерина» (хореогр. Х. Ніжинського, реж. М. Кропивницький).</p> <p>Значення постаті В. Верховинця в історії українського хореографічного мистецтва. Постановки. «Весняночка». В. Верховинець – перший теоретик українського народного танцю.</p> <p>Творчість М. Соболя. Творчість П. Вірського. Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського. Українські колективи і виконавці народносценічного танцю.</p> <p>*Додатково: видатні зарубіжні колективи народносценічного танцю: спільне і відмінне з вітчизняним мистецтвом танцю. <i>Пошукова робота учнів:</i> «Енеїда» І. Котляревського – «енциклопедія українських танців». Поезії про українські танці (В. Герасим'юк, Л. Костенко, О. Олесь, О. Теліга та ін.).</p>	<p>8</p> <p>(3)</p>	<p>1. Пояснює відмінності між «народним танцем» і «народносценічним танцем»</p> <p>2. Називає українські танцювальні колективи.</p> <p>3. Висловлює свої враження від сприймання та уподобання танців / танцювальних номерів з репертуару колективів.</p> <p>4. Наводить приклади танців з різних регіонів України, описує їхні особливості.</p> <p>5. Створює вербальний портрет Василя Авраменка, пояснює роль митця в розвитку традицій українського мистецтва у світі.</p> <p>6. Складає розповідь про видатних діячів танцювального мистецтва (на вибір), характеризує їхню роль у становленні балетного театру.</p> <p>Називає імена визначних виконавців.</p> <p>7. Характеризує музику і хореографію балетів К. Данкевича «Лілея», М. Скорульського «Лісова пісня»; виокремлює ключові драматургічні моменти балетів.</p> <p>8. Цілісно характеризує сценічні образи персонажів балету «Лісова пісня»</p> <p>9. Впізнає фрагменти балетів «Лілея», «Лісова пісня» за відеозаписами.</p>
<p>2.2. Український танець на світових обрядах: митці української діаспори</p>	<p>Видатні хореографи і виконавці української діаспори. «Батько українського танцю» Василь Авраменко.</p>	<p>(2)</p>	

<p>2.3. Український балетний театр у першій пол. XX ст. Пошуки хореографічної виразності</p>	<p>Роль української діаспори в популяризації та визнанні українського мистецтва у світі (О. Кошиць, О. Архипенко та ін.)</p> <p><i>*Додатково:</i> творчі портрети: Олена Гердан-Заклинська, Валентина Переяславець. Рома Прийма-Богачевська та ін. (на вибір). Балети композиторки Стефанії Туркевич.</p> <p>Народження професійної балетної школи. Становлення професійних балетних шкіл у Києві, Харкові, Одесі, Львові. Репертуар театрів у найбільших культурних центрах України. Виконавська майстерність артистів балету. Видатні виконавці і балетмейстери. Творчі портрети (на вибір). М. Вериківський і його «Пан Каньовський» – перший український балет.</p> <p>Літературна класика як основа лібрето українських балетів.</p> <p>«Лілея» К. Данькевича і «Лісова пісня» М. Скорульського (хореогр. В. Вронського) – етапні явища українського балетного театру. Історія постановок. Особливості хореографічної лексики. <i>*Додатково:</i> видатні особистості в різних видах мистецтва України.</p>	<p>(3)</p>	
<p>Разом за 1 семестр:</p>		<p>16</p>	

2 семестр

Вітчизняне танцювальне мистецтво другої пол. XX ст. – поч. XXI ст.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 3. Видатні явища українського танцювального мистецтва другої пол. XX – поч. XXI ст.</p> <p>3.1. Український балетний театр другої пол. XX ст. – поч. XXI ст.</p> <p>3.2. Танцювальне мистецтво мого регіону</p>	<p>Визначні постановки українського балетного театру другої пол. XX ст. – поч. XXI ст.</p> <p>Балети В. Гомоляки, В. Губаренка, Л. Дичко, Г. Жуковського, В. Кирейка, А. Кос-Анатольського, О. Костіна, А. Свечникова, Є. Станковича, Ю. Шевченка</p> <p>Фольклорні мотиви в класичній хореографії і сучасному танцювальному мистецтві. Злиття фольклорної і класичної лексики як характерна ознака національного репертуару. Творчий портрет А. Шекери.</p> <p><i>*Додатково:</i> фолькопера Є. Станковича «Коли цвіте папороть». Українська школа сценографії. Видатні українські балетмейстери і виконавці (творчі портрети на вибір).</p> <p>Пошукова робота учнів: хореографічні колективи різних стильових напрямів. Репертуар. Підготовка і презентація</p>	<p style="text-align: center;">10</p> <p style="text-align: center;">(7)</p> <p style="text-align: center;">(3)</p>	<p>1. Наводить приклади балетів. Упізнає балети за відеозаписом.</p> <p>2. Називає композиторів і балетмейстерів вистав.</p> <p>3. Цілісно сприймає балети (охоплює увагою важливі драматургічні моменти; засоби різних мистецтв у створенні сценічного образу).</p> <p>4. Характеризує музику, хореографію, сценографію, доцільно застосовуючи термінологію.</p> <p>5. Складає розповідь про виконавську майстерність танцівників, доцільно застосовуючи термінологію.</p>

	колективних проєктів. <i>*Додатково:</i> професійна хореографічна освіта.		
Модуль 4. Вітчизняний балет і мистецькі процеси країн радянського / пострадянського простору (ознайомлення з балетними постановками)	<i>Пошуки репертуару і суголосних часу виразальних засобів танцю.</i> Балети С. Прокоф'єва, А. Хачатуряна, А. Кара-Караєва, А. Мелікова. Експерименти К. Голейзовського в Одеській опері. «Хореодрама» як ознака часу. <i>*Додатково:</i> тема урбанізації в танці. Балет Д. Шостаковича «Болт» (фрагменти). Балет Р. Глієра «Червоний мак»: сюжетна основа, особливості музики і хореографії (оглядово, фрагменти). <i>Пошукова робота учнів:</i> балети В. Фемеліди «Карманьола» та Б. Яновського «Ференджі» у контексті мистецьких ідей 20-х рр. ХХ ст.	9	1. Пояснює роль українського балетного театру в контексті балетного мистецтва радянського періоду. 2. Наводить приклади постановок, які справили враження, пояснює своє ставлення. 3. Називає імена видатних українських виконавців.
Разом за 2 семестр:		19	
Разом за рік:		35	

За підсумками **четвертого року** навчання учень / учениця досягає таких **результатів:**

- називає основні етапи і пояснює логіку становлення українського танцювального мистецтва;
- виявляє обізнаність щодо етапних вітчизняних балетних постановок та діяльності колективів народно-сценічного танцю, творчості видатних митців;
- розрізняє поняття «народний танець» і «народно-сценічний танець», пояснює різницю;
- орієнтується в назвах і характерних особливостях українських народних танців, наводить приклади танців різних регіонів та етносів України, визначає роль народно-сценічного танцю у вітчизняній культурі;

- орієнтується в балетному репертуарі українських театрів;
- упізнає за відеозаписом фрагменти вистав українського балетного театру; називає авторів вистав;
- характеризує постановки з погляду цілісності художнього висловлювання (музика, хореографічне втілення, сценографія, виконавські роботи тощо);
- формулює власне ставлення до танцювальних явищ, запропонованих до сприймання, аргументує думку.

П'ятий рік вивчення дисципліни

Експерименти і новації в мистецтві танцю XX – поч. XXI ст.:

Україна і світ

Завдання: ознайомлення учнів / учениць зі стильовим і жанровим різноманіттям сучасного танцювального мистецтва, зокрема вітчизняним у світовому контексті; розширення термінологічного тезаурусу з урахуванням сучасних різностильових танцювальних феноменів; розвиток здатності розрізняти художнє та антихудожнє в танцювальному мистецтві на основі опрацювання інформації з різних медіаджерел; удосконалення комунікативної культури через залучення до дискусій та оцінювання різноманітних танцювальних явищ.

1 семестр

Експерименти і новації в мистецтві танцю поч. XX ст.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Експериментаторський дух мистецтва танцю першої пол. XX ст. 1.1. Новаторські явища в танці першої пол. XX ст.: напрями, постаті, постановки	Стильові різновиди танцювального мистецтва у першій пол. XX ст. Авангардизм у танцювальному мистецтві. Танець модерн. Неокласика в танці. Видатні особистості: Франсуа Дельсарт (система рухів тіла людини та її вплив на танець модерн). Евритміка Еміля-Жака Далькроза. Засновниця «вільного» танцю Айседора Дункан. Лої Фуллер та її внесок	8 (5)	1. Називає імена видатних представників новітніх стильових течій у танцювальному мистецтві. 2. Пояснює значення творчості митців для становлення танцювального мистецтва. 3. Висловлює враження, пояснює свої уподобання. 4. Наводить приклади творів різних стилів поч. XX ст. у різних видах мистецтва. 5. Пояснює своє ставлення до мистецьких явищ.

<p>1.2. Ідея руху та її втілення в різних видах мистецтва</p>	<p>у становлення танцю модерн. Школа «Денішоун». Унікальна техніка Марти Грем: розвиток танцю модерн і вплив на класичний танець. Експресивний танець Рудольфа фон Лабана та Мері Вігман. Танцтеатр Курта Йосса. «Школа руху» Броніслави Ніжинської в Києві.</p> <p>Авангардистські течії в різних видах мистецтва поч. ХХ ст. Прагнення синтезу мистецтв як ознака часу. Споруди В. Городецького в Україні та ін. країнах. Твори В. Кандинського, К. Малевича, П. Пікассо; Картини і музика М. К. Чюрльоніса. Можливості кінематографа у фіксації танцювального мистецтва. Пластика акторів німого кіно. Фільм «Механічний балет» (музика Дж. Антейла).</p> <p>Естетика танцювальних номерів у циркових виставах.</p>	<p>(3)</p>	
<p>Модуль 2. Видатні постаті балетного театру першої пол. ХХ ст.</p> <p>2.1. Балетна антреприза С. Дягілева як художній феномен в Європі поч. ХХ ст.</p>	<p>Європейські постановки балетної трупи С. Дягілева. Репертуар, балетмейстери і виконавці. Композитори балетних постановок. Художники і сценографія вистав. Співтворчість з композиторами французької «Шістки»</p>	<p>8</p> <p>(3)</p>	<p>1. Складає розповідь про значення творчості С. Дягілева для світового театру (актуалізує знання).</p> <p>2. Здійснює пошук інформації щодо постановок на сценах українських театрів, презентує його результати в обраний спосіб (усна розповідь, відео, демонстрація слайдів, реферат тощо).</p> <p>3. Цілісно сприймає балетні вистави (виокремлює ключові драматургічні моменти, характеризує синтез мистецтв).</p>

<p>2.2. Балети І. Стравінського: балетмейстери, виконавці, художники</p> <p>2.3. Видатний киянин Серж Лифар: внесок у світовий балет ХХ ст.</p>	<p>(оглядово).</p> <p>Балети: «Сильфіди» («Шопеніана»), «Привид троянди», «Післяполудень фавна», «Карнавал» та ін. (на вибір).</p> <p>Творчі портрети (М. Фокін, Л. Мясін, А. Павлова, Т. Карсавіна, В. Ніжинський, Б. Ніжинська та ін. (на вибір).</p> <p>Постановки балетів на українських сценах.</p> <p>*Додатково: «Парад» на муз. Е. Саті, «Трикутний капелюх» на муз. М. де Фалья. «Блакитний експрес» на муз. Д. Мійо (хор-я Б. Ніжинської). Іда Рубінштейн – танцівниця та актриса.</p> <p>«Петрушка», «Жар Птиця», «Весна священна», «Поцілунок феї», «Аполлон Мусагет». Вплив на світовий балетний театр ХХ–ХХІ ст. Сучасні інтерпретації. І. Стравінський і Україна.</p> <p>*Додатково (проектна робота): музей І. Стравінського в місті Устилуг на Волині.</p> <p>Творчий шлях і доля Сержа Лифаря. Роль митця в розвитку хореографічного мистецтва ХХ ст. Балет «Ікар» на муз. А. Онеггера. «Сюїта в білому» на муз. Е. Лало. Вшанування пам'яті</p>	<p>(3)</p> <p>(2)</p>	<p>4. Висловлює враження від вистав.</p> <p>5. Називає авторів хореографії і сценографії балетів І. Стравінського.</p> <p>6. Характеризує майстерність виконавців вистави, яка була переглянута, з використанням хореографічної термінології.</p> <p>7. Розповідає про унікальність долі й таланту Сержа Лифаря.</p> <p>8. Здійснює інформаційний пошук щодо увічнення пам'яті митця у світі та в Україні, презентує в обраний спосіб.</p> <p>9. Характеризує балет «Ікар».</p>
---	---	-----------------------	--

	<p>МИТЦЯ.</p> <p><i>*Додатково:</i> образотворчий та літературний таланти С. Лифаря.</p>		
<i>Разом за 1 семестр:</i>		16	

2 семестр
Експериментаторський дух мистецтва танцю
від другої пол. ХХ до поч. ХХІ ст.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 3. Видатні явища в танцювальному мистецтві другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст.</p> <p><i>3.1. Зарубіжні балетні трупі, хореографи і танцівники другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст.</i></p>	<p><i>Індивідуальні балетмейстерські стилі митців у різних країнах світу.</i> Балетний репертуар. Ставлення до балетної класики. Стилєове багатоманіття та «перехрестя».</p> <p><i>Творчі портрети:</i> А. Алонсо, Ф. Астер, Ф. Аштон, Дж. Баланчин, П. Бауш, М. Бежар, М. Борн, Б. Ейфман, М. Ек, М. Каннінгем, І. Кіліан, Дж. Кранко, К. Макміллан, Х. Лімон, М. Марен, Дж. Ноймайер, Р. Петі, Дж. Робінс, Л. Якобсон та ін.</p> <p><i>*Додатково:</i> пошукова робота учнів: український хореограф діаспори Джон Тарас (Іван Тарасенко) у театрі Дж. Баланчина «Нью-Йорк Сіті балет».</p>	<p style="text-align: center;">10</p> <p style="text-align: center;">(6)</p>	<p>1. Називає видатних митців другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст.</p> <p>2. Описує роль визначних хореографів різних країн у танцювальному мистецтві</p> <p>3. Визначає місце танцю в сучасній культурі, аргументує свої уподобання.</p> <p>4. Називає і описує постановки українського балетного театру.</p>
<p><i>3.2. Експерименти в українському</i></p>	<p>«Київ Модерн балет» як явище сучасного балету. Постановки Р. Поклітару.</p>	<p style="text-align: center;">(4)</p>	

<p><i>балетному театрі кінця ХХ – поч. ХХІ ст.</i></p>	<p>Музична основа постановок. Театр сучасної хореографії «Аніко-балет». Постановки В. Литвинова, А. Рубіної. Огляд роботи митців – лідерів сучасного танцю в Україні (на вибір: (Р. Баранов, О. Бусько, Л. Венедиктова, С. Кон, І. Мірошніченко, К. Шишкарьова, А. Шошин та ін.). Імпровізація в танці. Перформенс. Ставлення сучасних митців до класичної традиції і фольклору. Фольк-балет.</p>		
<p>Модуль 4. Танець у сучасному житті</p> <p><i>4.1. Форми побутування сучасного танцю</i></p>	<p><i>Танець на українській і зарубіжній естраді.</i> Танцювальні шоу як масові видовища розважального характеру. Шоу-балет. Використання сучасних технологій у танці. Поняття «зірка естради». Мода в танці. Етноелементи в танцювальному мистецтві.</p> <p><i>Танець на екрані.</i> Танець і кіномистецтво. Специфіка танцю на телебаченні. Взаємодія мови танцю та екрану. Екранізації балетних вистав. Фільм-балет.</p> <p><i>Танець у молодіжній субкультурі.</i> Танець як мистецтво дозвілля і форма самовираження. <i>Дитячо-юнацькі хореографічні колективи різного спрямування</i></p>	<p>9</p> <p>(4)</p>	<p>1. Виявляє власне ставлення до танцювального явища, аргументує свою позицію.</p> <p>2. Характеризує мистецькі явища, які презентує, чітко формулює судження.</p> <p>3. Застосовує опановану термінологію.</p> <p>4. Називає вистави, адресовані дитячій та юнацькій аудиторії, зокрема в театрах свого регіону.</p>

<p>4.2. Танцювальний репертуар для дітей та юнацтва в сучасних українських колективах</p>	<p><i>в Україні і в моєму регіоні.</i> Репертуар.</p> <p><i>*Додатково:</i> найвизначніші конкурси і фестивалі танцювального мистецтва. Українські танцівники – лауреати міжнародних змагань. Світове визнання українського хореографічного мистецтва.</p> <p><i>Театри для дітей та юнацтва в Україні.</i> Історія становлення. Київський муніципальний академічний театр опери та балету для дітей та юнацтва. Балетний репертуар.</p> <p><i>Балети для дитячо-юнацької аудиторії</i> в Національній опері України та оперних театрах інших міст.</p> <p><i>Дитячі мистецькі хореографічні школи:</i> балетні постановки; співдружність із професійними оперними театрами. Балети на спеціально дібрану для постановок музику різних композиторів.</p> <p><i>*Додатково:</i> підготовка навчальних проєктів за тематикою, що узагальнює здобутий під час вивчення курсу досвід (на вибір).</p>	<p>(5)</p>	
	<p>Разом за 2 семестр:</p>	<p>19</p>	
	<p>Разом за рік:</p>	<p>35</p>	

За підсумками **п'ятого року** навчання учень / учениця досягає таких **результатів:**

– виявляє обізнаність у стильовому розмаїтті, виокремлює і називає ознаки жанру, стилю, напряму, виконавської специфіки творів і явищ сучасного танцювального мистецтва;

– цілісно характеризує твори, визначає зв'язок складників художнього образу (різновид танцю, стильові особливості, зв'язок музичної і пластичної складових, зорового оформлення тощо);

– встановлює асоціації танцю з іншими видами і формами сучасного мистецтва, визначає його місце в сучасній культурі;

– критично оцінює та аргументує думку стосовно естетичних якостей танцювальних явищ, зокрема на екрані, у молодіжному середовищі, у побуті;

– обґрунтовує власну позицію щодо сутності новацій у сучасному танцювальному мистецтві;

– демонструє пізнавальну активність і навички самостійного пошуку інформації про танцювальне мистецтво та комунікативні уміння презентації результатів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Авраменко В. Українські національні танки, музика і стрій. Голівуд, 1947. 80 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=10369> (дата звернення: 25.07.2022).

2. Балет. Енциклопедія / под ред. Ю. Григоровича. М. : Сов. енциклопедія, 1981. 623 с.

3. Благова Т. О. Розвиток хореографічної освіти в Україні (XX– початок XXI ст.) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка. Полтава, 2021. 595 с.

4. Борсук Н., Тараканова А. Танці в сучасних ритмах : нариси : навч.-метод. посіб. Вінниця : Нова Книга, 2014. 52 с.

5. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. Вип. 1. Київ : Мистецтво, 1990. 223 с.

6. Василенко К. Ю. Український танець. Київ : ІПК ПК, 1997. 282 с.

7. Вериківська І. М. Становлення української радянської сценографії. Київ : Наукова думка, 1981. 208 с.

8. Верховинець В. М. Теорія українського народного танцю. Київ : Музична Україна, 2008. 150 с.

9. Видатні майстри хореографічного мистецтва : біографічний довідник / уклад. Н. М. Корисько. Київ : ДАКККіМ, 2003. 18 с.

10. Дени Г., Дассвиль Ё. Все танцы / сокр. пер. с фр. Киев : Музична Україна, 1983. 342 с.

11. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наук. думка, 1978. 258 с.

12. Загайкевич М. П. «Лісова пісня» балет М. Скорульського. Київ : Державне видавництво «Мистецтво», 1963. 50 с.

13. Ковтун В., Туркевич В. Балет. Українська радянська енциклопедія. Київ, 1984. Т. 11. Кн. 2. С. 384–386.

14. Колногузенко Б. М. Види мистецтв та хореографії : метод. посіб. Харків : ХДАК, 2014. 140 с.

15. Коротков А., Тараканова А. Все про танець. Довідник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2005. 90 с.

16. Красовская В. М. Западноевропейский балетный театр. Очерки истории. М. : Искусство, 1979. 295 с. ; 1981. 295 с. ; 1983. 431 с. ; СПб: Лань, 2008. 512 с.

17. Майстри народно-сценічного танцю: біографічний довідник / уклад. О. Колосок. Київ : ДАКККіМ, 2008. 116 с.
18. Мистецтво України. Енциклопедія : у 5 т. / відпов. ред. А. В. Кудрицький та ін. Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1995. Т. 1. 399 с.
19. Митці України. Енциклопедичний довідник / за ред. А. В. Кудрицького Київ : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1992. 848 с.
20. Неофіта М. М. Хореографічне мистецтво України : навч. метод. посіб. Дрогобич : Коло, 2020. 108 с.
21. Новерр Ж. Ж. Письма о танце и балетах. Л. ; М. : Искусство, 1965. 376 с.
22. Плахотнюк О. А. Стилї та напрямки сучасного хореографічного мистецтва. Львів : ЦТДЮГ, 2009. 80 с.
23. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст. : витоки, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія. Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2015. 312 с.
24. Реганцони Г., Росси М., Маджони А. Бальные танцы. Латиноамериканские танцы / пер. с франц. М. : БММ АО, 2001. 192 с.
25. Слонимский Ю. И. Мастера балета. К. Дидло, Ж. Перро, А. Сен-Леон, Л. Иванов, М. Петипа. Л. : Искусство, 1937. 286 с.
26. Станішевський Ю. Балетний театр України : 225 років історії. Київ : Муз. Україна, 2003. 440 с.
27. Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи розвитку : I частина : навч.-метод. посіб. / упор. О. Плахотнюк. Львів : СПОЛОМ, 2016. 240 с.
28. Сучасне хореографічне мистецтво: підґрунтя, тенденції, перспективи розвитку. II частина : навч.-метод. посіб. / упоряд. О. А. Плахотнюк. Львів : СПОЛОМ, 2018. 222 с.
29. Туркевич В. Хореографічне мистецтво України у персоналіях (біобібліографічний довідник). Київ : Інтеграл, 1999. 223 с.
30. Українські народні танці / упоряд., авт. вступ. ст. і прим. А. І. Гуменюк, ред. П. П. Вірський. Київ : Наукова думка, 1969. 610 с.
31. Фількевич Г. Танець та екранні мистецтва: започаткування і розвиток контекстів. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2018. Вип. 22. С. 94–100.
32. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
33. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії. Київ : Вид. В. Карпенко, 2008. 168 с.
34. Ballet. THE DEFINITIVE ILLUSTRATED STORY Senior Editor Victoria Hey worth-Dunne. First American Edition, 2018. 362 с.

Додаткові

1. Базела Д. Д. Діяльність клубів спортивного бального танцю в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. *Культура і сучасність*. 2019. № 2. С. 80–85.
2. Береза Р. Сергій Лифар. Біографія. Політ під крилом Ікара. Львів : Вид-во «Апріорі», 2021. 152 с.
3. Бернадська Д. Розвиток неокласичного балетного стилю в хореографії ХХ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 8. 2014. С.77 – 82.
4. Білаш О. С. Балет «Марна пересторога» в історії українського балетного театру. *Культура і сучасність*. 2019. № 2. С. 75–79.
5. Білаш О. Дитячі балети Генріха Майорова: до історії київського періоду творчості балетмейстера (1972–1978 рр.). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2017. № 4. С. 122–126.
6. Васильева-Рождественская М. В. Историко-бытовой танец : учеб. пособ. М. : Искусство, 1987. 392 с.
7. Вірський Павло: життєвий і творчий шлях / упоряд. Ю. В. Вернигор, Є. І. Досенко. Вінниця : Нова Книга, 2012. 320 с.

8. Гацелюк В. О. Становлення балетного стилю Дж. Баланчина в контексті історичного розвитку художньої культури ХХ ст. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Історичні науки. Т. 30 (69). 2019. № 1. С. 12–15.
9. Голдрич О. С. Барви Карпат: танці з репертуару народного ансамблю пісні і танцю «Черемош» та народного ансамблю танцю «Полонина». Творчий зб. для керівників танцювальних колективів. Львів : Сполом, 1999. 130 с.
10. Горбатова Н. О. Становлення хореографічної освіти в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ століття). *Молодий вчений*. 2017. № 7 (47) липень. С. 67–70.
11. Гузун Т., Гузун М. Здобутки українського хореографічного мистецтва в 30-70 рр. ХХ століття. *Вісник Житомирського державного університету*. 2010. Вип. 52. С. 106–109.
12. Демків Д. Ярослав Чуперчук. Феномен гуцульської хореографії. Коломия : Поліграфічне товариство «Вік», 2001. 168 с.
13. Диченко І. Євген Лисик. Київ : Мистецтво, 1978. 115 с.
14. Загайкевич М. П. Українська балетна музика. Київ : Музична Україна, 1969. 230 с.
15. Зінич О. Мова пластики Джорджа Баланчина : від естетики авангардизму до балетної неокласики. *Студії мистецтвознавчі*. 2012. № 3. С. 24–36.
16. Зінич О. Мова пластики в сучасному французькому балетному (пластичному) театрі : метаморфози форм руху. *Студії мистецтвознавчі*. Київ : ІМФЕ НАН України, 2009. № 4 (28). С. 80–89.
17. Кокуленко Б. Г. Там, де Ятрань... Кіровоград : Центральне Українське видавництво, 2006. 192 с.
18. Королева Э. Ранние формы танца. Кишинев : Штиинца, 1977. 216 с.
19. Красовская В. М. История русского балета: учеб. пособ. Л. : Искусство, 1978. 231 с.
20. Красовская В. М. Русский балетный театр начала ХХ века : в 2-х ч. Ч. 1. Хореографы; Ч. 2. Танцовщики. Ленинград : Искусство, 1971, 1972.
21. Лифарь С. Танец. Основные течения академического танца. М. : ГИТИС, 2014. 232 с.
22. Милославський К., Івановський П., Штоль Г. Харківський державний академічний театр опери і балету ім. М. В. Лисенка. Київ : Мистецтво, 1965. 132 с.
23. Мудренко А. Пісенно-танцювальний фольклор у виставах корифеїв українського театру (друга половина ХІХ – перша третина ХХ ст.). *Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2013. Т. 1. Вип. 19. С. 44–48.
24. Нариси до історії українського народного танцю / уклад. В. К. Купленник. Київ : ІЗМН ВПОЛ, 1997. 63 с.
25. Пастернакова М. Українська жінка в хореографії. Вінніпег – Едмонтон. 1963. 217 с.
26. Пилат В. Бойовий Гопак. Київ : СПОЛОМ. 2010. 336 с.
27. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України імені Т. Шевченка : історія і сучасність. Київ : Музична Україна, 2002. 734 с.
28. Стефанович М. П. Київський Державний ордену Леніна академічний театр опери та балету УРСР ім. Т. Г. Шевченка. Історичний нарис. Київ : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1960. 210 с.
29. Тараканова А. П. Бесіди про танець: метод. розроб. на допомогу керівникам хореографічних колективів шкіл і позашкільних установ. Київ : ІЗМН, 1996. 20 с.
30. Тенденции развития современной хореографии: материалы II Междунар. науч.-практ. семинара. Луганск, 27–28 нояб. 2010 г. Луганск : ЛГИКИ, 2010. 144 с.
31. Терещенко А. Львівський державний академічний театр опери та балету імені Івана Франка. Київ : Музична Україна, 1989. 208 с.
32. Тодорюк Ю. І. Балети для дітей в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 33. С. 360–367.
33. Узун Е. Раду Поклитару. Свободный танец. Кишинев : ElanPoligraf, 2012. 157 с.
34. Федорова Л. Африканский танец. Обычай, ритуалы, традиции. М : Наука, 1986. 128 с.
35. Фридеричча А. Август Бурнонвиль. М.: Радуга, 1983. 272 с.

36. Хореографічна освіта і мистецтво України в контексті європейських та світових тенденцій : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (упор. А. М. Підлипська, ред. Ю. В. Трач), м. Київ, 21–22 квітня 2017 р. Київ : КНУКіМ, 2017. 244 с.
37. Цветкова Л.Ю. Художньо-стилістичні особливості давньоєгипетських ритуальних танців. *Танцювальні студії*. 2019. Т. 2. № 1. С.72–84.
38. Шабаліна О. Розвиток українського хореографічного мистецтва на початку ХХ ст.: джерела та тенденції. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Вип. 28. С. 263–273.
39. Шалапа С.В. Нова стилістика в мистецтві хореографії: початок ХХ століття. *Культура і сучасність*. 2017. № 1. С. 163–168.
40. Шариков Д. Балет XVII – XVIII століття: видатні майстри і виражальні засоби. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип.7. 2013. С.138–142.
41. Шариков Д. І. Естетична теорія сучасного танцю та балету. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*: зб. наук. прац. Вип. 30. Київ : НАКККіМ. Міленіум. 2013. С. 232–238.
42. Шариков Д. І. Неокласицизм у хореографічній культурі: генеза і концепція балетного театру. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 304 с.
43. Шариков Д. Стилістика бальної хореографії: історія, форми і техніки. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 8. 2014. С.198–203.
44. Шариков Д. Хореографія Ренесансу: майстри танцю, перший балет і танцювальна техніка. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 6. 2013. С.120–136.
45. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2016. 288 с.
46. Шкурєєв К. Балети харківських композиторів для дітей. Ідейно-художні та філософські мотивації. *Культура України*. 2016. Вип. 53. С. 231–242.
47. Шкурєєв К. Становлення хореографічної освіти у Харкові (ХХ – початок ХХІ століття) як чинник створення балетних вистав для дітей. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2016. №1. С. 143–148.

САЙТИ ТЕАТРІВ ОПЕРИ ТА БАЛЕТУ В УКРАЇНІ:

1. Дніпропетровський академічний театр опери та балету: веб-сайт. URL: <https://www.opera-ballet.com.ua/> (дата звернення: 15.06.2022).
2. Київський муніципальний академічний театр опери і балету для дітей та юнацтва: веб-сайт. URL: <https://kyivoperatheatre.com.ua/> (дата звернення: 15.06.2022).
3. Львівський національний академічний театр опери та балету імені Соломії Крушельницької : веб-сайт. URL: <https://opera.lviv.ua/> (дата звернення: 15.06.2022).
4. Національна опера України: веб-сайт. URL: <https://opera.com.ua/>
5. Одеський національний академічний театр опери та балету: веб-сайт. URL: <https://operahouse.od.ua/> (дата звернення: 15.06.2022).
6. Харківський національний академічний театр опери та балету ім. М. В. Лисенка : веб-сайт. URL: <http://teatry.com.ua/harkiv/harkivskiy-nacionalniy-akademichniy-teatr-operi-ta-baletu-im-m-v-lisenka> (дата звернення: 15.06.2022).
7. Академічний театр «Київ Модерн-балет»: веб-сайт. URL: <https://kyivmodernballet.com/> (дата звернення: 15.06.2022).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Характеристика навчальних досягнень	Бали
Початковий	Учень / учениця вирізняє мову танцю серед інших видів мистецтва. Обирає правильний варіант відповіді із запропонованих. Володіє незначною частиною тематичного матеріалу і спеціальної термінології. Характеризує твори хореографічного мистецтва простими короткими реченнями. Не може аргументувати і робити висновки. Демонструє слабо розвинену емоційність сприймання і недостатньо сформоване художньо-образне мислення. Здатний /-на емоційно сприймати окремі фрагменти хореографічних творів з конкретним образно-художнім змістом.	1 – 3
Середній	Учень / учениця знає і розуміє основні положення навчального матеріалу. З допомогою викладача відтворює основний зміст навчальної теми, відповідаючи на запитання, має труднощі з формулюванням власної думки. Відповідає недостатньо осмислено, має обмежений словниковий запас. Задовільно застосовує спеціальну термінологію, але його /її відповідь потребує уточнень і додаткових запитань. Має слабо сформоване художнє мислення. З допомогою викладача може аналізувати, порівнювати, робити висновки, висловлювати оціночні судження. Ситуативно виявляє емоційність сприймання хореографічних творів.	4 – 6
Достатній	Учень / учениця знає найважливіший тематичний матеріал, відповідає логічно, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, які може обґрунтувати, висловлює думку. Разом з тим допускає неточності під час відповіді, виявляє стандартне мислення, ситуативно встановлює асоціації та здійснює узагальнення. Трапляються деякі недоліки у формулюваннях вражень щодо вивчених творів і несуттєві неточності у використанні термінології. Досить повно характеризує художньо-образний зміст твору, намагається встановити зв'язки між розвитком мистецтва та історико-культурними процесами.	7 – 9
Високий	Учень / учениця впевнено володіє вивченим матеріалом у межах програми, усвідомлено використовує набуті знання в нових завданнях, вміє координувати їх з іншою інформацією про світ та мистецтво. Розуміє місце танцю в контексті мистецьких течій певної епохи, осмислює і обговорює вивчені твори. Вільно і усвідомлено використовує спеціальну термінологію у висновках та узагальненнях. Вміє самостійно користуватись різними джерелами інформації, самостійно ставити пізнавальну мету, виявляє творчий підхід.	10 – 12

ОРІЄНТОВНИЙ ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

1 РІК

*Танець як вид мистецтва***Модуль I. Танець як вид мистецтва****Орієнтовний художній матеріал:**

Основний (танцювальне мистецтво): *нар. дит. ігри («Зайчик», «Шевчик», «Шум», «Подоляночка» та ін.); укр. нар. танці з репертуару професійних, аматорських, дитячих хореографічних колективів (на вибір); танці етносів України (кримськотатарські та ін.); танці народів світу (тарантела, лезгінка, ірландський рил, мазурка, танці африканських народів, турецькі, танці Індії, танці Далекого Сходу та ін. на вибір); жига (фрагм. з балету «Марна пересторога»).*

Супровідний (інші види мистецтва):

ТМ-ММ: «Ті, що походять від Сонця» (ансамбль «Дніпро»); *народні пісні (на вибір), звучання народних інструментів (українських та ін. етнонаціональних культур).*

ОМ: Г. Якутович. Аркан; В. Кушнір. Аркан; Н. Папірна. Український танець; І. Гончар. Веснянки; Гаївки біля церкви; Купало; Кривий танець; І. Репін. Вечорниці; Козачок; Гопак; О. Кулаков. Січовий гопак; І. Сколоздра. Танцюристи; Коломийки; Гопак (народна картина); В. Пріцера-Тотмайер. Танці в корчмі; Т. Аксентович. Коломийка, 1895; П. Брейгель Старший. Весільний танок, 1566; Селянський танець, 1566; А. Дюрер. Танець; А. Тенірс. Селянський танець, XVII ст.; Д. Тенірс Молодший. Таверна з парою танцюристів (ригодон), 1645; Гальярда в Сієні, Італія, XV ст.; П. П. Рубенс. Танець італійських селян (бергамаска); А. Ромако. Тарантела; Л. Б. Перро. Тарантела, 1876; А. Мокрицький. Італійки на терасі (тарантела), 1846; К. Шлегель. Полонез під відкритим небом; В. Марстранд. Танець «Сальтарела» в таверні, 1869; Танець румунських циганів, 1839; К. Маковський. Танцююча циганка; Ф. Гарді. Шотландський рил; К. Бузонне-Стелла. Бранль, гравюра, XVII ст.; У. Кемп танцює джигу. Ілюстрація з книги «Дев'ятиденне чудо Кемпа», 1600; Ф. Гойя. Танок на березі річки; П. Шассель. Фанданго, 1810-і рр.; А. Камф. Танцівниця фламенко; Дж. Больдіні. Портрет А. де ла Фері. Іспанська танцівниця, 1900; Народний іспанський танок сегідилья, гравюра XVIII ст.; Х. Соролья. Арагонська хота; Танцівниця в червоному; Д. Герхарц. Фламенко; П. Гоген. Хоровод маленьких бретонок, 1888; Т. Філмус. Єврейський парний танець; Ж.-Л. Жером. Танець дервіша, 1895; М. Сар'ян. Вірменський танець, 1915; Дж. Леонарді. Танець гречанок у Константинополі, 1816; У. Кунісада (Японія). Фестиваль танців; Дж. Ла Фарге. Японські танцівниця і музикант у церемоніальних костюмах, 1887; Х. Айхі. Танці (триптих), 1791; К. Хокусай. Танець горобця; Й. Хельгуера (Мексика). Весільний танець (La Vamba); А. Асберрі. Танці в пурпурі (Африка); П. Кане. Ритуальні танці північних індіанців; Г. Ф. Келлі. Бірманський танець; Д. Чипарус. Тайський танок, 1925; Танцівниця з Пальміри; Д. Робертс. Єгипетський танець; Ф. Фаббі. Танцівниця з тамбурином; Невідомий художник школи Пахарі. Наближення весни, 1800; М. Бріско. Танцівниця на природі (Індія).

МА: фотозображення: Театр Ла Скала (Мілан, Італія); Опера Гарньє, або Гранд-Опера (Париж, Франція); Віденська державна опера (Відень, Австрія); Королівський театр Ковент-Гарден (Лондон, Велика Британія); Баварська державна опера (Мюнхен, Баварія); Королівський театр (Мадрид, Іспанія); Каїрська опера (Єгипет); Метрополітен-Опера (Нью-Йорк, США); Сіднейський оперний театр (Сідней, Австралія); Національний центр виконавських мистецтв (Пекін, Китай); Оперний театр Копенгагена (Данія); Аудиторіо-де-Тенерифе (Санта-Крус-де-Тенерифе, Іспанія); національні академічні театри опери та балету України (Київ, Львів, Одеса).

Додатковий ілюстративний матеріал: старовинний український жіночий одяг, традиційні українські прикраси; класична балетна пачка; балетна пачка шопенівська; трико і колет; хітон; сучасні балетні костюми; туанти; різновиди балетного гриму (віковий, казковий, жанровий, характерний, гротескний тощо); балетні зачіски; зображення театральної зали і балетних декорацій.

<p>Модуль 2. Історико-побутовий і бальний танець</p> <p>Орієнтовний художній матеріал:</p> <p>Основний (танцювальне мистецтво): історичні реконструкції танців доби Середньовіччя, Ренесансу, Бароко, Класицизму (алеманда, фарандола, бранль, павана та ін.); <i>Сцени балу з/ф «Ромео і Джульєтта» (реж. Ф. Дзефіреллі); Ж.-Б. Люлі. Гавот; Фрагм. відеозаписів віденських балів (Відень); танці європейської бальної програми; танці латиноамериканської бальної програми; фрагм. (вальсові сцени) з балету «Шопеніана»; відеозаписи щорічних карнавалів у Ріо-де-Жанейро.</i></p> <p>Супровідний (інші види мистецтва):</p> <p>ММ: Й. С. Бах. Французькі сюїти; Г. Ф. Гендель. <i>Музика на воді</i>; Й. Штраус. Вальси. А. П'яцолла. <i>Лібертанго</i>.</p> <p>ОМ: Бал при дворі короля Артура. Роман про Святий Грааль. Ілюмінований манускрипт, бл. 1460; М. Пенейн. <i>Придворний (весільний) бал, 1604</i>; А. Босс. Бал, 1635; Я. Стен. <i>Танці на терасі, 1663</i>; Х. Г. Рамос (Іспанія). Танець для священика; Е. О. Еббі. <i>Павана</i>; Фокстрот, афіша 1915 р.; Д. Чинарус. <i>Танго</i>.</p>
<p>Модуль 3. Класичний танець як основа балетного театру</p> <p>Орієнтовний художній матеріал:</p> <p>Основний (танцювальне мистецтво): Б. Павловський «Білосніжка та семеро гномів» (у варіантах хореографії: Г. Майорова, І. Храмова); С. Прокоф'єв. «Петрик і Вовк»: хореогр. інтерпретація симфонічної казки (Королівська школа балету, хореогр. М. Харт); К. Хачатурян. «Чіполліно»; Дж.Талбот «Аліса в країні див» (хореогр. К. Вілдон. театр Ковент-Гарден); приклади адажіо, па-де-де, па-де-труа, варіацій з класичних балетів (на вибір); К. Сен-Санс. «Лебідь» (порівняння різних виконань на вибір).</p> <p>Супровідний (інші види мистецтва):</p> <p>ЕМ: Фільм-балет «Фея ляльок» (музика Й. Байєра, 1990 р.).</p> <p>ОМ: З. Серебрякова. Сніжинки; Е. Дега. Урок танцю; Зірка; Балерини на поклонах; Танцювальний клас; Лю Йі. Балерини (за вибором); Е. Шинн. Білий балет; П. Горенштейн (Ліна По). Балерина. Пірует. 1937; П. Пікассо. Декорації до балету І. Стравінського «Пульчінелла»; О. Бенуа. Ескізи декорацій до балету І. Стравінського «Петрушка».</p> <p>Додатковий ілюстративний матеріал: зображення: позиції рук у класичному балеті; позиції ніг в класичному балеті; основні балетні пози; зразки моди і балетні костюми XVI ст.; танцівники XVII ст.; жіночий балетний костюм XVIII ст.; костюми солістів і кордебалету.</p>
<p>Модуль 4. Виразальні можливості сучасного танцювального мистецтва</p> <p>Орієнтовний художній матеріал:</p> <p>Основний (танцювальне мистецтво): фрагм. з балету «Айседора», хореогр. М. Бежара (Ф. Шуберт. «Музичний момент»); <i>Сарабанда (хореогр. Р. Поклітару)</i>; приклади диско, хіп-хоп, брейк-данс, фанк та ін. на вибір: <i>фрагм. з програм «Євробачення»: «Дикі танці» (Руслана), «Казка» (О. Рибак), «1944» (Джамала), «Шум» (гурт «Go_A»); приклади танців у циркових програмах (Танець клоунів); Танці на муз. Ж.-Ф. Рамо з опери «Галантні Індії»;</i></p> <p>Супровідний (інші види мистецтва):</p> <p>ЕМ: фільм-балет «Чаплініана» (муз. Чарлі Чапліна, 1987 р.); фільм «Вуличні танці» (2010, фінальний танець); «100 років за три хвилини – історія танцю»; відеофільм «The Evolution of Dance – 1950 to 2019» by Ricardo Walker's Crew; <i>Шоу Майкла Джексона (Майкл Джексон «Billie Jean», 1997; відеозаписи стилів вуличних танців.</i></p>
<p>2 РІК</p> <p>Зарубіжне танцювальне мистецтво: від витоків до кінця XIX ст.</p>
<p>Модуль 1. Танець у первісному суспільстві та стародавніх цивілізаціях</p> <p>Орієнтовний художній матеріал:</p> <p>Основний (танцювальне мистецтво): І. Стравінський. Балет «Весна священна» (хореогр. В. Ніжинського; хореогр. Л. Мясіна, фрагм.); <i>Дж. Верді. Опера «Аїда» (Марі переможців і танці); К. Дебюссі. «Післяполудень фавна»; М. Есамбаєв. «Золотий бог»; М. Теодоракіс. Сіртакі (з к/ф «Грек Зорба», вик. André Rieu, Johann Strauss Orchestra); Єгипетський «Танець змії» з балету А. Хачатуряна «Спартак»; Традиційні африканські танці; Китайський «Танець дракона»; Традиційні японські танці; Класичний індійський танець; Арабський танець «Дабка» (Йорданія); С. Слонімський. Балет «Ікар» (хореогр. В. Васильєва, фрагм.); Л. Мінкус. Балет «Баядерка» (фрагм., хореогр. М. Петіпа, Київ).</i></p>

Супровідний (інші види мистецтва):

ММ:звучання зурни; *дудука*; давньогрецька ліра;*авлос*; звучання оркестру гамелан; *Індійська рага. Ситар і тамбура*; зображення і звучання інструментів Мізинського «оркестру» (музичні кості).

ТМ: фрагм. з вистав театру «Кабуки»; *Пекінської опери*; японські театри «Но», «Бунраку».

ЕМ: Сіртаки (фрагм. з к/ф «Грек Зорба»); *Індійські танці у фільмі «Навіки твоя»*.

ОМ: фігура чаклуна з печери Труа-Фрер / Трьох братів (Франція, верхній палеоліт); *Танцюючі жінки. Наскельний живопис. Тін Тазаріфт, Тассілі-н'Аджер (Алжир)*; *Танець. Наскельний живопис. Поблизу мису Доброї Надії; Ритуальний танець. Наскельне зображення. Гобустан (Азербайджан)*; Египетський ієрогліф, що позначає танець; *Танцівниці. Рельєф з мастаба Ахетхотепа. Древнє царство, 5 династія (XXV ст. до н. е.)*; Танцівниці, що виконують акробатичний танець. Рельєф на пілоні храму в Карнаку. Нове царство (XV ст. до н. е.); *Остракон із зображенням давньоєгипетської танцівниці (бл. 1200 р. до н. е.)*; «Музикантки й танцівниці». Фрагм. сцени бенкету з гробниці Небамона; *Танцюристи. Сцена з поховальної камери Антефокера*; Фінікійське скульптурне зображення танцівників; *Арфіст. Рельєф на камені, Вавилонія; «Урський штандарт»*. Музикант з лірою; *Музуючі жінки. Фрагм. мініатюри з манускрипту поеми Алішера Навої «Сім планет». Бухара, 1553*; Шах Аббас I приймає Валі Мухаммад-хана. Фреска в палаці Чехель Сутун, Ісфахан, Іран (бл. 1650); *А. Левні. «Танцівниця з кастаньєтами» (Стамбул, XVIII ст.)*; *А. Іллескас. «Космічний танець» (танець дервішів); А. Преціозі. «Танець дервішів»; Танець дервішів. Мініатюра XVI ст.; Небесна танцівниця Ансара (Камбоджа)*; Танцюючий Шива. X–XIII ст. (Індія); *Скульптури храму Шиви в Чідамбарамі («Місті бога космічного танцю»)*; *У. Кунійосі. Танець; К. Утагава. Фестиваль танців; «Ацтек, що грає на барабані». Кодекс Мальябекіано; Ацтекський оркестр з вертикальним барабаном, дерев'яним гонгом і декількома тріскачками (Флорентійський кодекс); танець ацтекських аристократів. Кодекс Рамірес (Кодекс Товара); музиканти майя і актори в масках. Фреска в Бонампаку, Мексика; Процесія з музикантами. Фреска з Кносського палацу; Танцівники-комасти. Червонофігурний канфар, V ст. до н. е.*; Танцююча вакханка. Ваза з теракоти, бл. 350 р. до н. е. (Британський музей); *Танець воїнів (корибантум). Давньогрецький барельєф. (Ватикан)*; Танець сатира і менади. Червонофігурний кратер. IV ст. до н. е.; *Урок музики. Розпис на давньогрецькій вазі; Давньогрецька танцівниця з кастаньєтами (Британський музей); Танець у святилищі Діоніса. Аттична ваза. V ст. до н. е. (Неаполь)*; Музиканти і танцюристи. Етрусські фрески гробниці Триклініум. Тарквінія, Італія (V ст. до н. е.); *Танцівниця. Фреска з гробниці Жонглерів. Тарквінія (VI ст. до н. е.)*; Танцюристи. Гробниця Левиць, VI ст. до н. е.; *Терпсихора. Давньоримська скульптура за грецьким зразком, III – II ст. до н. е. (Ермітаж)*; Орфей зачаровує співом диких звірів. Давньоримська мозаїка, Крит; *Сцена з театральної вистави. Античний рельєф (Неаполь)*; Актори в театральному вбранні. Мозаїка, Помпеї; *Музиканти. Мозаїка, Помпеї; Д. Самоський. Вуличні музиканти. Мозаїка з вілли Ціцерона. Помпеї (I ст. до н. е.); «Танцюючий воїн» з Мартинівського скарбу, Україна; Дж. Романо. Танець Аполлона з музами, Палаццо Пітті, Флоренція, Італія, бл. 1540; Н. Пуссен. Танець під музику часу (1638 – 1639); Л. Альма-Тадема. Піричний танець (танець воїнів), 1869; Г. Семирадський. «Парнас». Завіса Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької, 1900; «Терпсихора навчає дівчинку». Скульптурна група на фасаді Одеського оперного театру (Ф. Неталі, Ф. Фрідль, Л. Стріцкиус, Ф. Етель).*

МА: Мастаба Ахетхотепа. Саккара, Єгипет; *Карнакський храм, Єгипет; Луксорський храм, Єгипет; Кносський палац, Крит, Греція*; Руїни театру Діоніса в Афінах; *Театр Діоніса. Реконструкція; Театр Марцелла в Римі; Арена ді Верона (Італія)*; Помпеї. «Вулиця гробниць». Малюнок В. Класовського, 1856; *Помпеї. Малий театр (Одеон)*; Храм Шиви. Чідамбарам, Індія; *Палац Чехель Сутун. Ісфаган, Іран; Руїни міста Бонампак (Уккуль), Мексика.*

Модуль 2. Танець від Середньовіччя до епохи Класицизму**Орієнтовний художній матеріал:**

Основний (танцювальне мистецтво): балетні версії сценічної кантати К. Орфа «Карміна Бурана»; *Балет «Арлекінада» (муз Р. Дріго, хореогр. М. Петіна); Балет «У двох словах» (відеофільм); Хореографічна мініатюра «Вестріс» (муз. Г. Банцикова, хореогр. Л. Якобсона, вик. М. Барішніков); Л. Бетховен. Балет «Творіння Прометея» (фрагм., хореогр. С. Вігано); *барокові танці: Лур; Менует; Жига*; сучасні реконструкції історичних танців: *Алеманда XVI ст.; Куранта; Турдіон; Гальярда; Вольта XVI ст.; Куранта (муз. Г. Перселла); Сарабанда XVI ст. (муз. Г.Ф. Генделя); Менует (муз. Г.Ф. Генделя); Ж.-Б. Люллі. Танцювальна сцена з опери «Атіс»; Ж.-Ф. Рамо, «Тамбурін».**

Супровідний (інші види мистецтва):

ММ: Я. Аркадельт. Мадригал. Виконання на лютні; Дж. Б. Палестрина. Меса Папи Марчелло; К. Монтеверді. Уривок з опери «Орфей»; Ж.-Ф. Рамо. «Дикуни» (з опери-балету «Галантні Індії», виконання на клавесині); М. Лисенко. Українська сюїта у формі старовинних танців: Куранта, Токата; В. Косенко «11 етюдів у формі старовинних танців».

ОМ: Акробатка-каріатида. Кафедральний собор в Руані, XIII ст. Скульптура в тимпані порталу Сент-Жан; Італійський танець. Гравюра кін. XV ст. (ймовірно, Б. Бальдіні); Танець в саду. Мініатюра з «Роману про Троянду», XV ст.; Фра Анджеліко. «Танець блаженних і ангелів». Фрагм. картини «Страшний суд», XV ст.; С. Боттічеллі. «Три грації». Фрагм. картини «Весна», 1482, «Танцюючі янголи». Фрагм. картини «Містичне Різдво», 1501; П. Міньяр. Портрет Ж.-Б. Люлі; Невідомий художник. Портрет П. Бошана; Гальярда. Малюнок з книги «Орхезографія» Т. Арбо, 1588; Г. Терборх. Танцююча пара, 1660; П. Я. Кодде. Урок танців, 1627; К. Шлегель. Полонез просто неба; Ж. Калло. Актори комедії дель арте, 1630; Сцена з вистави комедії дель арте, старовинне зображення; Д. Рабель. Персонажі балету «Феї Сен-Жерменського лісу»; Людовік XIV у «Королівському балеті ночі» в ролях: Воїна, Короля-Сонця, Гравця на лютні, 1653; Ф. Бібієна. Кутова побудова театральної сцени, гравюра, 1711. Ескіз театральної декорації; Н. Ланкре. Танці біля фонтану, 1730–1735; Танці в павільйоні. 1730–1735; Й. Шадов. Танцююча пара М. і С. Вігано, бл. 1797; Л. Бартоліні. С. Вігано (скульптурне погруддя); Портрет танцівниці Марі Камарто, 1730; Менует; П. Лонгі. Танець; Урок танцю, 1741; А. Канова. Танцівниця з цимбалами, 1812; Танцівниці з вінками, 1799; Портрет танцівниці Марі Салле, Портрет Ж.-Ж. Новера.

МА: Кафедральний собор у Руані; Романський замок X століття (Франція); Церква VII ст. (Франція); Г. фон Ріле. Кафедральний собор в Кельні (Німеччина); Кельнський собор (інтер'єр); К. Амати і Дж. Заноя. Кафедральний собор в Мілані (Італія); Собор в Мілані (Італія); Ф. Брунеллескі. Собор Санта Марія дель Фйоре у Флоренції; Д. Браманте. Темп'єтто, Рим; Ф. Брунеллескі. Палаццо Пітті, Флоренція; Ф. Делорм. Міст замка Шенонсо; К. Мадерна. Церква Санта-Сусанна в Римі; Ф. Борроміні. Церква Сан-Карло в Римі; Ф. Бібієна. Палац Рануччо Фарнезе, Колорно, Італія; Замок Во-ле-Віконт; Версальський палац (арх. Л. Лево, А. Ленотр, Ж. Адруен-Мансар); А.-Ж. Габрієль. Королівська опера Версаль; К. Перро. Фасад Лувра; Олеський замок; Підгорецький замок; Палац Корнякта, Львів; Палац гетьмана К. Розумовського (арх. Ч. Камерон), Батурин.

Модуль 3. Романтизм в європейському мистецтві**Орієнтовний художній матеріал:**

Основний (танцювальне мистецтво): Балет «Марна пересторога» (хореогр. за Ж. Добервалем); Балет «Сильфіда» (Х. Левенсхольд, хореограф. А. Бурнонвіля.; А. Адан. Балет «Жізель» (1956); А. Адан. Балет «Жізель» (1975).

Супровідний (інші види мистецтва):

ММ: твори К. М. Вебера («Запрошення до танцю»); Ф. Шопена; Р. Шумана; Ф. Шуберта; Ф. Мендельсона («Пісні без слів»); Ф. Ліста; Е. Гріга та ін. композиторів-романтиків (на вибір).

ОМ: Дж. Констебл. «Дедхемська долина», 1802; «Гребля і млин»; К. Д. Фрідріх. «Абатство в дубовому лісі»; «Мандрівник над морем туману»; В. Тернер. «Світло та колір», 1843; «Схід сонця з морськими чудовиськами», 1845; Портрет Ж. Доберваля; Портрет Ф. Тальоні; О. Бенуа. «Сільський пейзаж». Ескіз декорації до I дії балету «Жізель», 1910; В. А. Рідель. Портрет Ф. Шуберта; К. Бардуа. Портрет К. Вебера; Е. Магнус. Портрет Ф. Мендельсона; Г. Цернер. Портрет Р. Шумана; Л. Міхалек. Портрет Й. Брамса; Ж. О. Енґр. Портрет Ш. Гуно; Ш. Сельє (або Ф. Джакомотті). Портрет Ж. Бізе; Ф. Хайєс. Портрет Дж. Россіні; Дж. Болдіні. Портрет Дж. Верді; Е. Делакруа. Н. Паганіні; Шопен і Жорж Санд, 1838; Ф. Гойя. «Танці на березі», 1777; «Махи на балконі», 1805–1812.

МА: Дж. Пакстон. Кришталевий палац, 1851; Шато-де-Феррер, 1850-і рр.; Палац Шенборнів, Закарпаття; Шверінський замок, Німеччина; Палац Пена, Португалія; Пейзажний парк Ерменонвіль, Франція; Ландшафтний парк в Баті, Англія; Парк у Кларемонті; Національний дендрологічний парк «Софіївка», Умань; Павільйон-руїна з водоспадом. Державний дендрологічний парк «Олександрія», Біла Церква; А. Мокрицький. «Вілла Фальконьєрі»; «Італійський пейзаж з античними руїнами».

Додатковий ілюстративний матеріал: чоловічий костюм епохи Романтизму; одяг поч. XIX ст.

Модуль 4. Видатні імена та постановки романтичного балету (продовження)**Орієнтовний художній матеріал:**

Основний (танцювальне мистецтво): Ц. Пуні. Па де катр (хореогр. Ж. Перро); Балет «Консерваторія» (хореогр. А. Бурнонвіля); Балет «Фестиваль квітів у Дженцано» (хореогр. А. Бурнонвіля, муз. Е. Хельстеда і Х. Пауллі, сцена з балету); А. Адан. Балет «Корсар»; Сцени з балету «Корсар» (Львівська опера); Ц. Пуні. Балет «Есмеральда», варіація Есмеральди.

Супровідний (інші види мистецтва):

ЕМ: Фільм-балет «Есмеральда» (1994, муз. Ц. Пуні, хореогр. Ж.-Ж. Перро, М. Петіпа).

ОМ: Карлотта Грізі, М. Тальони, Люсіль Гран, Фанні Черріто на літографії А.Е. Шалона «Па де катр»; Карлотта Грізі в балеті «Жізель»; Портрет А. Бурнонвіля; Е. Леманн. А. Бурнонвіль і А. Крецмер в балеті «Поль і Віргінія»; Портрет А. Сен-Леона; А. Сен-Леон і балерина М.-А. Гі Стефан у балеті на муз. Ц. Пуні «Сирота Теолінда, або Дух долини», порцелянова статуетка; А. Сен-Леон і Ф. Черріто в балеті «Скрипка диявола»; А. Дюмілатр і Л. Петіпа в балеті «Мармурова красуня», літографія, 1845; Й. Кріхубер. Портрет М. Тальоні, 1839; Портрет Ф. Ельслер, 1830; А. Шеффер. Портрети балерин; М. Тальоні в ролі Сильфіди, 1832.

3 РІК

Зарубіжне танцювальне мистецтво(продовження).

Танець та інші музично-сценічні і музичні жанри

Модуль 1. Балетний театр у першій пол. XIX ст.**Орієнтовний художній матеріал:**

Основний (танцювальне мистецтво): танці різних народів Східної Європи (на вибір, актуалізація знань за 1 рік вивчення дисципліни): польські, чеські, білоруські, румунські, грецькі, угорські, молдовські, литовські, латвійські, естонські, вірменські, грузинські; Л. Деліб. Балет «Коппелія» (хореогр. А. Сен-Леона та ін.); Л. Деліб. Балет «Коппелія» (КДХУ на сцені Нац. опери України, хореогр. і пост. В. Малахова).

Супровідний (інші види мистецтва):

ЕМ: фільм-балет «Горбокони» (фрагм., муз. Ц. Пуні); фільм-балет «Горбокони» (1991, муз. Ц. Пуні, П. Чайковського та ін.).

ММ: твори Ф. Шопена; А. Дворжака; Б. Сметани (на вибір).

ОМ: В. Баранов. Портрет Ш.-Л. Дідло. В. Штернберг. М. Глінка в Качанівці.

МА: Театр Велькі (Варшава), 1833; Альтанка Глинки в садибі Тарновських (Качанівка).

Додатковий ілюстративний матеріал: народний костюм; зображення музичних інструментів; зразки декоративно-ужиткового мистецтва різних народів Східної Європи.

Модуль 2. Балетний театр у другій пол. XIX ст.**Орієнтовний художній матеріал:**

Основний (танцювальне мистецтво): Л. Мінкус. Балет «Дон-Кіхот» (TheRoyalBallet); Болеро з балету Дон-Кіхот». Вик. Є. Коваленко і В. Щербаков (Київ); Л. Мінкус. Балет «Баядерка»; Л. Мінкус. Балет «Пахіта»; Дивертисмент з балету «Пахіта»; П. Чайковський. Балет «Лебедине озеро» (Ковент-Гарден); Балет «Спляча красуня», фрагм. «Кіт і Кицька» (The Royal Ballet); Балет «Лускунчик» (Київ); Фрагм. з балету «Лускунчик»: «Ляльки Дроссельмейєра» (Берлінська опера); Танець пастушків (The Royal Ballet); Танець Феї Драже (5 балерин); Ц. Пуні. Балет «Дочка фараона» (2012); балет «Дочка фараона» (2000); Р. Дріго. Балет «Пробудження Флори» (хореогр. М. Петіпа, Л. Іванова), фрагм. з балету.

Супровідний (інші види мистецтва):

ОМ: портрет М. Петіпа. Портрет юного М. Петіпа в ролі Фернандо («Жоко, або Бразильська мавпа»); М. Кузнецов. Портрет П. Чайковського. М. Константинова. Пам'ятник Чайковському в м. Кам'янка (Черкаська обл.). І. Всеволожський. Ескіз костюма принца Дезіре до балету «Спляча красуня»; Фея Бузку з пажами і фея Фльор-де-Фарін; К. Коровін. Ескізи костюмів феї Бузку і короля Флорестана. К. Іванов. Ескізи декорацій до балету «Лускунчик». Є. Лисик. Ескізи декорацій і завіса до балету «Лускунчик» (Львівський театр опери та балету, 1986).

ЕМ: к/ф «Третя молодість» (1965, реж. Ж. Древіль); т/ф «Чайковський і Україна» із циклу «Ніч у музеї» (1 ч.); т/ф «Чайковський і Україна» із циклу «Ніч у музеї» (2 ч.).

<p>Модуль 3. Балет у театрально-музичних виставах</p> <p style="text-align: center;">Орієнтовний художній матеріал:</p> <p>Основний (танцювальне мистецтво): К.-В. Глюк. Танці фурій з опери «Орфей і Еврідіка»; А. Е. М. Гретрі. Фінальна сцена з опери «Річард Левове серце»; А. Понк'єллі. Опера «Джоконда». Танець годин; С. Гулак-Артемівський. Сцени з опери «Запорожець за Дунаєм: Танець з I дії; Фінальний танець»; Ж. Оффенбах. Канкан з оперети «Орфей у пеклі»; Ж.-Ф. Рамо. Опера-балет «Галантні Індії» (фрагм.); Танці дикунів; Опера-балет «Орфей та Еврідіка» (за оперою К.-В. Глюка, постановка Піни Бауш); М. Равель. Опера-балет «Дитя і чари»; В. Губаренко. Опера-балет «Вій» (Одеська опера, хореогр. Г. Ковтуна); Фрагм. з оперет: Ф. Легара «Весела вдова»; І. Кальмана «Графиня Маріца».</p> <p>Супровідний (інші види мистецтва): ЕМ: фільм-балет на муз. Ш. Гуно «Вальпургієва ніч»; сцени з опери «Фауст» (хореогр. Л. Лавровського); екранізація оперети Й. Штрауса «Летюча миша» (1972, Відень, дир. К. Бем); фільм «Летюча миша» за оперетою Й. Штрауса (1979, реж. Я. Фрід). Вальс; фільм «Містер Ікс» за оперетою І. Кальмана «Принцеса цирку» (1958, реж. Ю. Хмельницький); дует Кароліни і Пелікана з оперети І. Кальмана «Принцеса цирку»; фільм «Великий вальс» (1938, реж. Ж. Дювів'є), фрагм. «Казки віденського лісу»;</p> <p>ОМ: О. Ренуар. Танцівниця, 1874; Танець в Буживалі, 1883; Танець в місті, 1883; Сільський танець, 1886; Бал в Мулен де ла Галет, 1876; Е. Дега. Блакитні танцівниці, 1897; Танцівниці на репетиції; Танцівниця, що відпочиває; Балетна студія; Юна балерина; Маленька танцівниця; К. Клодель. Бронзовий вальс; О. Роден. Рух танцю; Момент танцю; Камбоджійська танцівниця; Ж. Сьора. Канкан; А. Тулуз-Лотрек. Танець у Мулен Руж; М. Лендер танцює; Ж. Авріль; П. Гоген. Танець маленьких бретенок, 1888.</p>
<p>Модуль 4. Хореографічні інтерпретації симфонічних, вокально-інструментальних творів</p> <p style="text-align: center;">Орієнтовний художній матеріал:</p> <p>Основний (танцювальне мистецтво): Балет «Коштовності» (балетм. Дж. Баланчин, муз. Г. Форе, І. Стравінського, П. Чайковського); Балет «Адажіо» (муз. Т. Альбіні); М. Мусоргський. «Ніч на Лисій горі» (одноактний балет); Балет «Baroque Concerto» (муз. Й. С. Баха, хореогр. Дж. Баланчина); Симфонія-балет «Фантастична симфонія» на муз. Г. Берліоза (хореогр. Л. Мясіна, Паризька національна опера, 1 ч.).</p> <p>ЕМ: Анімаційний фільм «Жарт. Й. С. Бах» (Польща, 1989); Анімаційний фільм «Рондо в турецькому стилі» (муз. В. А. Моцарта, Польща, 1993); «Фантазія» (комп. В. Діснея, 1940).</p>
<p>4 РІК</p> <p>Українське танцювальне мистецтво в європейському просторі: від витоків до сьогодення</p>
<p>Модуль 1. Фольклорні і професійні джерела мистецтва танцю</p> <p style="text-align: center;">Орієнтовний художній матеріал:</p> <p>Основний (танцювальне мистецтво): «Повзунець». Вик. Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського; Хоровод «Плету, плету ліс». Вик. анс. «Яворина»; Гаївка. Вик. анс. «Джерельця Карпат»; «Козачок». Вик. Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського; «Аркан». Вик. анс. «Веселі черевички»; «Метелиця». Вик. анс. «Дністер»; «Шумка». Вик. анс. «Шумка» (Канада); «Танець ковалів». Вик. анс. «Колесо»; Весільний понеділок. Перезвянський обряд; Основні рухи українського народного танцю; Обертання і присядки; Біг в повороті та «млинці»; «Голубці» в русі; Елементи українського народно-сценічного танцю (1); Елементи українського народно-сценічного танцю (2).</p> <p>Супровідний (інші види мистецтва): Обряд «Водіння куста» у селі Сварицевичі на Волинському Поліссі; Обряд «Рожаниця» на Трійцю; Відеофільм про скоморохів; Відеофільм «Національний музей народної архітектури і побуту – Пирогів».</p> <p>ЕМ: Вертепне дійство (відеозапис, від 2-ї хв.).</p> <p>ОМ: Скоморохи. Фреска Софійського собору; Скоморохи. Мініатюра з Радзивиллівського літопису; Буквиця із зображенням гусяря, XIV ст.; «Хористи». Фрагм. ікони «Воздвиження Чесного Хреста», 1670 – 1680 рр.; Різдвяний бал інституток. Малюнок 1880-х рр.; Спектакль в Інституті шляхетних дівчат. Гравюра Р. Брендамура з картини І. Вейзера, 1894; В. Штернберг. «Садіба Г. С. Тарновського в Качанівці», 1837; А. Горонович. Портрет</p>

В. Тарновського, 1860-і рр.; *І. Репін. «За роялем» (портрет С. Тарновської), 1880*; А. Ждаха. Гопак. Поштова листівка поч. ХХ ст.; *Н. Папірна. «Український танок», 2001*; О. Кулаков та Н. Папірна. Весілля, 2010; *Р. і Н. Федішин. Серія «Гуцульський танок»*; О. Кулаков. Військовий танок «Січовий гопак», 2012; Г. Хомчик. «Радісне весілля», 2011; «Буковинський танок», 2010; «Полька», 2008; *В. Свіда. «Танець Аркан» (скульптурна композиція, майоліка), 1962*; «Танець Дуботанець» (скульптурна композиція, майоліка), 1956; *М. Романишин. Український танець, 1960-ті рр.*; *Свято.1969. Зображення вертепних скринь і ляльок вертепу.*

МА: Софійський собор, Київ; *Палац Тарновських у Качанівці*; Альтанка М. Глинки. Качанівка; *Інститут шляхетних дівчат. Київ*; Харків. Міський театр, арх. А. А. Тон, 1841. Реконструкція, арх. Б. Михайловський, 1883 р.; *Резиденція митрополитів (університет) в Чернівцях*; Чернівці. Єврейський Народний Дім, арх. Т. Левандовський, 1907–1908; *Львів. Галицька ощадна каса (Музей етнографії), арх. Ю. Захаревич, 1891*; Будинок жіночої гімназії, Чернігівська область, Новгород-Сіверський; *Одеса. Пасаж М. Я. Менделевича, арх. Т. Фішель, М. Мільман, Л. Влодек, 1898–1899.*

Модуль 2. Український танець як мистецький феномен ХХ ст.

Орієнтовний художній матеріал:

Основний (танцювальне мистецтво): вик. Національний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського: *хореографічна композиція «Про що верба плаче», танці: «Київські парубки»; «Повзунець»; хореографічна композиція «Моряки»; хореографічна композиція «Запорожці»; «Танець з бубнами»; «Гопак»; Угорський танець «Вербункош»; Весільний танок «Березнянка»; Циганський танець; Балет «Лісова пісня» (хореогр. В. Вронського, муз. М. Скорульського, Національна опера України, 2012).*

Супровідний (інші види мистецтва):

ЕМ: *К. Данькевич. Балет «Лілея» (Київ, 2014, хореогр. В. Ковтуна, телеверсія); «Лісова пісня» (к/ф, к/с ім. О. Довженка, режисер В. Івченко, 1961. Композитор І. Шамо); Фільм «Лісова пісня» (к/с ім. О. Довженка, автор сценарію та оператор Ю. Ільєнко, 1980. Композитор Є. Станкович); «Мавка. Лісова пісня» (Розповідь про анімаційний фільм, 2018); Офіційний тизер-трейлер анімаційного фільму; Документальні фільми: «Реформатор українського танцю: Павло Вірський і його ансамбль»; «Павло Вірський, такий як є»; «Хореографи України, 1 частина». (В. Верховинець, В. Авраменко, П. Вірський, К. Василенко); «Хореографи України, 2 частина». (Я. Чуперчук, О. Гомон, К. Балог, М. Кісельман, Г. Клоков, Р. Малиновський, А. Кривохижа, М. Вантух та ін.); Василь Авраменко. Гопак (фрагм. відеозапису, 1939); *Геній українського національного танцю Василь Кирилович Авраменко (фрагм. відеозапису); Танцює Василь Авраменко .**

ММ: *М. Вериківський Симфонічна сюїта «Веснянки».*

ОМ: *О. Архипенко: Великий танець; Поза танцюриста; Балерина; Блакитна танцівниця; А. Петрицький: Ексцентричний танок. Ескіз для балетної мініатюри хореографа К. Голейзовського, 1922; Ескіз костюмів до «Ексцентричних танців» К. Голейзовського, 1922; Ескіз костюма воїна до балету «Нур і Антра» («Балет Мордкіна»), 1923; О. Екстер: Театральні декорації; Ескізи театральних костюмів.*

МА: *В. Городецький. «Будинок з химерами». Київ, 1902; Міський музей. Київ. 1911; Одеса. Публічна бібліотека, арх. Ф. Нестурх, О. Й. Бернардацці, 1905–1907; Полтава. Будинок Полтавського губернського земства, арх. В. Кричевський, 1903–1908; Пархомівка, Київська область. Покровська церква, арх. В. Покровський, панно М. Реріх, 1903–1907; Львів. Будинок страхового товариства «Дністер», арх. Т. Обмінський, І. Левинський, 1905–1906; Київ. Педагогічний музей (Будинок учителя), арх. П. Альошин, 1911; Чернігів. Дворянський банк, арх. О. Фон-Гоген, 1910–1913; Дніпро. Театр-клуб Громадського зібрання, арх. О. Гінзбург, 1911–1913; Харків. Будинок держпромисловості (Держпром), 1925–1928; Київ. Національний музей історії України, арх. Й. Каракіс.*

Модуль 3. Видатні явища українського танцювального мистецтва другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст.

Орієнтовний художній матеріал:

Основний (танцювальне мистецтво): *В. Кирейко. Балет «Тіні забутих предків» (постановка В. Федотова); О. Свешніков. Балет «Маруся Богуславка» (Київ, 1952); Є. Станкович. Балет «Нягиня Ольга» (І дія, хореогр. О. Ніколаєва, Дніпро); Є. Станкович. Балет «Ніч перед Різдом» (фрагм., хореогр. В. Литвинова); Танець Оксани з балету «Ніч перед Різдом» (хореогр. В. Литвинова); Балет «Перехрестя». Муз. М. Скорика, хореогр. Радю Поклітару; В. Губаренко. Опера-балет «Вій» (хореогр. Г. Ковтуна); Л. Дичко. Балет «Катерина Білокур» (хореогр. А. Рубіної); Ю. Шевченко. Балет «За двома зайцями» (балетм.*

В. Литвинов); *Балет «Бондарівна» (фрагм., муз. А. Комлікової).*

Супровідний (інші види мистецтва):

ТМ: Є. Станкович. Фольк-опера-балет «Коли цвіте папороть» (фрагм.).

ММ: Г. Жуковський. Сюїта з балету «Ростислава» (Танець лілій та Адажіо); В. Гомоляка. Сюїта з балету «Чорне золото» (Вальс; Варіації; Горе Марічки; Гуцульський танець; Жіночий танець; Антракт; Фінал); А. Кос-Анатольський. «Решето» і «Коломийка» з балету «Хустка Довбуша»; А. Кос-Анатольський. «Гонимітер» з балету «Сойчине крило»; Є. Станкович. Фінал балету «Володар Борисфену».

ОМ: О. Шовкуненко: Портрет балерини Скорульської; Бандуристка; Т. Голембієвська. *Подруги, 1959*; Т. Яблонська. Автопортрет в українському костюмі, 1946; Г. Якутович. *Аркан, 1960*; М. Глущенко. На морі, 1970; А. Криволап. *Композиція, 1992*; І. Марчук. Пробудження, 1991; Ф. Нїрод. *Ескізи костюмів до балету «Лебедине озеро», 1980*; М. Левитська. Ескіз декорації до балету «Корсар» А. Адана, 2002; Ескізи до балету «Каприси» (Н. Паганіні – М. Скорик); Афіша балету Є. Станковича «Майська ніч».

МА: Національний палац мистецтв «Україна», Київ, 1970. Арх. Є. Маринченко, П. Жилицький, І. Вайнер; *Черкаський краєзнавчий музей, арх. Л. Кондрацький, М. Собчук, 1985*; Станція Київського метрополітену «Золоті ворота», 1989; *Патріарший собор Воскресіння Христового, Київ, арх. М. Левчук, 2002*; Центр митрополита Шептицького, Львів, 2017, арх. Ш. Бениш, М. Іннераріті; *Театр на Подолі, Київ, арх. О. Дроздов.*

Модуль 4. Вітчизняний балет і мистецькі процеси країн радянського / пострадянського простору (ознайомлення з балетними постановками)

Орієнтовний художній матеріал:

Основний (танцювальне мистецтво): Д. Шостакович: *Балет «Болт» (пост. О. Ратманського, 2006)*; С. Прокоф'єв. *Балет «Попелюшка»*; А. Хачатурян. *Балет «Спартак» (Нац. опера України); Балет «Гаяне» (пост. Б. Ейфмана, Латвійська опера)*; А. Меліков. *Балет «Легенда про любов» (1998 р.)*; К. Караєв: *Балет «Стежкою грому» (фрагм.)*; Фільм-балет «Червоний мак» (муз. Р. Глієра, пост. П. Блуменфельда, 1955 р., Чехословаччина).

Супровідний (інші види мистецтва):

ЕМ: фільм-балет «Ромео і Джульєтта» (1954); фільм-балет «Сім красунь» (муз. К. Караєва, пост. Р. Ахундової і М. Мамедова); фільм-балет «Кришталевий черевичок» (1960 р.).

ОМ: П. Кончаловський. *Портрет С. Прокоф'єва*; М. Сар'ян. Портрет Д. Шостаковича; Портрет А. Хачатуряна; В. Ходасевич. *Ескіз декорацій до балету «Спартак»*; О. Янсон-Манізер. Скульптура Г. Уланової в образі Одетти, бл. 1940; О. Шилов. *М. Есамбаєв, 1993*; М. Лієпа в ролі Красса в балеті «Спартак», 1976; М. Сажаєв. Портрет М. Барішнікова; В. Шахмейстер. *М. Плісецька. З циклу малюнків «Танець в живописі. Полім душі», 1981*; М. Сядристий. М. Плісецька. Мікроскульптура.

5 РІК

Експерименти і новації в мистецтві танцю ХХ – поч. ХХІ ст.: Україна і світ

Модуль 1. Експериментаторський дух мистецтва танцю першої пол. ХХ ст.

Орієнтовний художній матеріал:

Основний (танцювальне мистецтво): Балет «Айседора», хореогр. М. Бежара; *Танець Л. Фуллер (1902)*; Танець М. Грем; *Танець Р. Лабана*; Танець М. Вігман; *Танець М. Вігман*; Танець Р. Сен-Дені; *Танець Т. Шоуна*; Танець Т. Шоуна.

Супровідний (інші види мистецтва):

ММ: М.К. Чюрльоніс. *Симфонічна поема «Море»*.

ЕМ: фільми братів Люм'єр: «Прибуття поїзда»; «Гра в сніжки»; док. фільм про початок кінематографу; док. фільм «Світ Чюрльоніса»; вправи за системою Дельсарта; фільм «Далькрос Інститут в Хеллерау» (1925); «Механічний балет». Фільм Ф. Леже на муз. Дж. Антейла (1921); Броніслава Ніжинська. Танц-реконструкція.

ОМ: М. К. Чюрльоніс: «Соната зірок»; *Скерцо («Соната пірамід»)*; Прелюдія; *Алегро («Соната Сонця»)*; Анданте («Соната Весни»); П. Суон. *Портрет А. Дункан, 1921*; А. Бурдель. Танець А. Дункан. Серія малюнків, 1909; В. Серов. *Портрет І. Рубінштейн в ролі Саломеї, 1910*; Л. Бакст. Костюм для І. Рубінштейн у ролі Єлени Спартанської, 1912; Е. Ж. Блани. *Портрет І. Рубінштейн у ролі Шахерезади, 1922*; М. Хоффман. Серія гіпсових панно «Осіньна вакханалія». 1920-ті рр.; К. Малевич. *Аргентинська полька, 1911*; Д. Чипарус. Танцівниці, бл. 1925; Екзотична танцівниця.

МА: Крайслер Білдінг. Нью-Йорк, 1928–1930; *Палац Порт-Доре* (арх. А. Лапрад), Париж, 1931; Бібліотека Кембріджського університету (арх. Дж. Г. Скотт), 1934; *Ф.Л. Райт. Будинок над водоспадом* (США); Ле Корбюзье. Капела Роншан, Марсель, 1955.

Модуль 2. Видатні постаті балетного театру першої пол. ХХ ст.

Орієнтовний художній матеріал :

Основний (танцювальне мистецтво): Анна Павлова в хореографічній мініатюрі «Каліфорнійський мак»; Балет «Сильфіди» («Шопеніана») (хореогр. М. Фокіна, муз. Ф. Шопена); М. Черепнін. Мініатюра «Нарцис», хореогр. К. Голейзовський; балет «Привид троянди» (муз. К.М. Вебера, хореогр. М. Фокіна, вик. М. Барішніков, М. Черкаські, 1976); Рудольф Нуреев у балетах «Петрушка» (хореогр. М. Фокіна), «Привид троянди» (хореогр. М. Фокіна), «Післяполудень фавна» (хореогр. В. Ніжинського); Балет «Жар-птиця» (муз. І. Стравінського, хореогр. М. Фокіна); балет «Весна священна» (муз. І. Стравінського, хореогр. В. Ніжинського); балет «Весна священна» (муз. І. Стравінського, хореогр. Марчелло Алджері, Львівська опера); балет «Парад» (муз. Е. Саті, хореогр. Л. Мясіна); балет «Трикутний капелюх» (муз. М. де Фалья, хореогр. Л. Мясіна); балет Д. Мійо «Блакитний експрес» (хореогр. Б. Ніжинської., фрагм.).

Супровідний (інші види мистецтва):

ЕМ: «Ікар... данина від Лифаря» (фільм з постановками С. Лифаря «Ікар», «Післяполудень Фавна», «Сюїта в білому»; фільм-балет «Карнавал» (муз. Р. Шумана, хореогр. М. Фокіна); фільм «Анна Павлова» (1 серія, реж. Еміль Лотяну, 1983); фільм «Анна Павлова» (2 серія, реж. Еміль Лотяну, 1983).

ОМ: М. Гоффман. А. Павлова. Французький танець «Гавот» (скульптура); В. Серов. А. Павлова в балеті «Сильфіди»; портрет балерини Т. П. Карсавіної, 1909; портрет С. Дягілева. 1904; статуя А. Павлової на куполі театру «Вікторія Палас», Лондон; Л. Бакст. Портрет С. Дягілева, 1906; ескіз костюма Кіаріни до балету «Карнавал», 1910; Клеопатра. Ескіз костюма до балету «Клеопатра», 1909; ескіз костюма Жар-Птиці до балету «Жар-Птиця», 1910; В. Ніжинський у ролі фавна в балеті К. Дебюссі «Післяполудень фавна», 1912; А. Бурдель. Танець з покривалом, 1909 (скульптура); Ж.-Е. Бланш. В. Ніжинський у східному танці, 1910; портрет І. Стравінського, 1915; О. Роден. В. Ніжинський у танці, 1912; Дж. Сарджент. Т. Карсавіна в ролі цариці Тамари; Порцелянова мануфактура Aelteste Volkstedter Porzellan fabrik AG, Німеччина, Тюрингія: А. Павлова в балеті «Сильфіди»; Коломбіна в балеті «Карнавал». Скульптурні композиції із серії «Російські балети»; П. Пікассо: Портрет С. Дягілева і А. Селігсберга, 1919; портрет І. Стравінського, 1920; Д. Чипарус. Альмерія (Б. Ніжинська); маскарадний костюм (за мотивами балету «Карнавал» М. Фокіна); Пам'ятний знак на честь І. Стравінського в Києві, 2019; М. Реріх. Ескізи декорацій і костюми до балету І. Стравінського «Весна священна»; С. Лифар у малюнках І. Брайєра, 1942; З. Серебрякова. Портрет С. Лифаря, 1961.

Модуль 3. Видатні явища в танцювальному мистецтві другої пол. ХХ – поч. ХХІ ст.

Орієнтовний художній матеріал:

Основний (танцювальне мистецтво): фільм-балет «Весна священна» (муз. І. Стравінського, хореогр. Піна Бауш, 1978); балет «Аполлон Мусагет» (фрагм., муз. І. Стравінського, хореографія Дж. Баланчина, 1987); балет «Коштовності». Фрагм. «Рубіни» (пост. Дж. Баланчина); балет «Коштовності». Фрагм. «Діаманти» (пост. Дж. Баланчина); «Західна симфонія» (муз. Херши Кей, хореогр. Дж. Баланчина); балет «Айседора» (хореографія М. Бежара); «Лебідь» (муз. К. Сен-Санса, хореогр. Ricardo Cue, вик. Серхіо Берналь, 2019); балет «Болеро» (муз. М. Равеля, хореогр. М. Бежара, вик. М. Плісецька, 1977); балет «Болеро» (муз. М. Равеля, хореогр. М. Бежара - чоловіча версія); балет «Болеро» (муз. М. Равеля, хореогр. Р. Петі); балет «Болеро» (муз. М. Равеля, хореогр. Р. Поклітару); «Танець дощу». Піна Бауш; балет «Маленька смерть» (муз. В. А. Моцарта, пост. І. Кіліана); балет «Татіана» (фрагм., муз. Л. Ауербах, пост. Дж. Ноймайера); балет «Дама з камеліями» (фрагм., муз. Ф. Шопена, пост. Дж. Ноймайера); балет «Манон» (фрагм., муз. Ж. Массне, пост. К. Макмілана); «Сценарій» (пост. М. Каннінгема); фільм-балет «Павана мавра» (муз. Г. Перселла, пост. Х. Лімона); «Мау В» (пост. М. Марен); балет «Кармен-сюїта» (фрагм., муз. Ж. Бізе-Р. Щедрін, хореогр. А. Алонсо 1975); балет «Лускунчик» (фрагменти, муз. П. Чайковського, пост. М. Бежара і М. Борна); Фред Астер і хореографічний ансамбль; «Танець циліндрів» (пост. Ф. Астера); «Спортивне танго» (Сід Чарріс і Ф. Астер); Балет «Клавіго» (фрагм., муз. Г. Яреда, пост. Р. Петі); Балет «Кармен» (фрагм., муз. Ж. Бізе, пост. Р. Петі, 1980); Постановки Р. Поклітару в «Київ Модерн Балет»

(фрагменти на вибір); «Обранець сонця» Фольк-балет-містерія (муз. О. Шимко, хореогр. А. Рубіної); Балет «Перехрестя» (муз. М. Скорика, хореогр. Р. Поклітару); Композиція шоу-балету «Тодес» (Київська студія).

Супровідний (інші види мистецтва): Циркове шоу (Китай);

ОМ: Пам'ятник М. Фонтейн. Суррей, Велика Британія; Пам'ятник балерині. Ковент-Гарден, Лондон; М. Ходаковська. Фонтан «Три прима-балерини». Сучжоу, Китай; К. Скритуцький. Балерина. Вулична скульптура, Київ, 2009.

Модуль 4. Танець у сучасному житті

Орієнтовний художній матеріал:

Основний (танцювальне мистецтво): дитячі ансамблі народного танцю: «Барвінок» (Вінниця); «Подільчак» (Хмельницький); Дитячо-юнацька хореографічна студія ім. М. Коломійця «Щасливе дитинство» (Київ); Дитячо-юнацький ансамбль танцю «Пролісок» (Кропивницький), Гопак; Ансамбль «Дитинство» Одеського міського центру хореографічного мистецтва та ін.

Балети: Ю. Русинов, «Дюймовочка» (хореогр. Г. Ковтуна); Ю. Шевченко «Бармалей та Айболить» (хореогр. В. Литвинова); «Буратіно і чарівна скрипка» (хореогр. В. Литвинова), фрагм. 2 дії; «Буратіно і чарівна скрипка» (хореогр. В. Литвинова), 3 дія; Л. Деліб. «Копелія»; Л. Деліб. «Лялька. Нова історія Копелії» (хореогр. С. Кона); «Маленький принц» (на муз. В. А. Моцарта та українських колискових пісень, хореогр. Р. Поклітару, Київ Модерн-балет); О. Шимко. «Снігова королева» (хореогр. А. Рубіної, Харківська опера); «Снігова королева» (на муз. П. Чайковського, Е. Гріга, Ж. Массне та ін., хореогр. А. Рехвіашвілі, Національна опера України); Б. Павловський. «Білосніжка та семеро гномів» (хореогр. Г. Майорова; хореогр. І. Храмова).

Телевізійні танцювальні шоу (на вибір): Елтон Джон і його шоу «Burn the Floor» («Запалюючи паркет») на основі європейської і латиноамериканської бальної програми; танцювальні шоу Майкла Флетлі «Riverdance» на основі ірландських танців; «Lord of the dance»; шоу «Шалені пси» («Tar Dogs», Австралія) у жанрі степ-танцю; програми «Євробачення» різних років.

ЕМ: «Казки Беатріс Поттер» (реж. Р. Міллз, хореогр. Ф. Аштона); «Павана Мавра», ч. 1 (фільм-балет на муз. Г. Перселла, хореогр. Х. Лімона, 1988); «Павана Мавра», ч. 2; «Павана Мавра», ч. 3; фільм-балет «Галатея» (на музику Ф. Лоу, 1977 р.).

Супровідний (інші види мистецтва):

ЕМ: «Поворотний пункт» (реж. Г. Росс, 1977); анімаційний фільм «Балерина» (реж. Е. Саммер, Е. Ворін, 2016); фільм-мюзикл «Трубач» (фрагм., реж. А. Матешко 2014);

МА: Метрополітен-Опера (Нью-Йорк, США); Сіднейський оперний театр (Сідней, Австралія); Національний центр виконавських мистецтв (Пекін, Китай); Оперний театр Копенгагена; Театр Аудиторіо-де-Тенерифе (Санта-Крус-де-Тенерифе, Іспанія); Храм Лотоса, Делі, 1986; «Будинок Піаніно» (Музичний будинок), Хуайнань, Китай; З. Хадід. Культурний центр Г. Алієва, Баку; Концертний зал імені Волта Діснея, Лос-Анджелес; «Танцюючий дім», Прага, арх. В. Мілуніч і Ф. Гері (архітектурна метафора танцюючої пари Дж. Роджерс і Ф. Астера); Музей Гуггенгайма, Більбао.